MTA
Barlangkutatóintézet
D-1995-1
Könyvtára

AZ ACHERON BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

1995. évi kutatási jelentése

Acheron

BUDAPEST

A jelentés szövegét írták:

Balázs Tibor, Benkovics Barna,
Buda László, Fekete László,
John Szilárd, Kárpát József,
Kominka Zoltán, Szin András,
Zsanda Géza

A fényképfelvételeket készítette:

Buda László, Kárpát József

Kötés:

Károlyi Katalin

A jelentést szerkesztették:

Kárpát József, Lóránt Zsolt, Márkus Viktória

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK **3**

ÖSSZEFOGLALÁS **4**

FELTÁRÓ KUTATÁSOK **8**

FELTÁRÓ KUTATÁSOK A BALATONEDERICSI CSODABOGYÓS-BARLANGBAN 9

BÖJT-BARLANG 12

A BALATONEDERICSI MIKLÓS-BARLANG 14

ÜRÖMI AMFITEÁTRUM-BARLANG 15

PRÓBABONTÁS A KÉK-HEGYI 2. SZ. VÍZNYELŐBEN (É-I BAKONY) 17

KÖZREMŰKÖDÉSÜNK AZ ABALIGETI-BARLANG TOVÁBBKUTATÁSÁBAN 18

ÚJABB VÍZNYELŐK FELDERÍTÉSE A PILISBEN 19

TUDOMÁNYOS VIZSGÁLATOK **20**

A MÁTYÁS-HEGYI-BARLANG TAVÁNAK VÍZSZINTMÉRÉSEI 21

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK **23**

AZ ÜRÖMI PÉTER-HEGY ÜREGEI 24

AZ ÁGASVÁRI CSÖRGŐ-LYUK ÉS A KÖRNYÉKÉN LEVŐ BARLANGINDIKÁCIÓK 26

VIDEOFILM KÉSZÍTÉSE A CSODABOGYÓS-BARLANGRÓL 28

CSOPORTÉLET **29**

AZ ACHERON BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY 30

TÚRÁN AZ OSZTRÁK ALPOKBAN 33

KÍNA 34

Összefoglalás

FELTÁRÓ KUTATÁSOK

Balatonedericsi Csodabogyós-barlang
(Balázs Tibor - Szin András - Zsanda Géza)

Ez évben a barlang továbbkutatására négy tábort szerveztünk, amelynek eredményeként összhosszát 100m-rel növeltük, így eléri a 2800 métert.

A Lián-teremnél 25m, a Patakmeder-ágból újabb 20m, a Nyomasztó-teremből kiindulva pedig egy 40m-nyi oldalágat tártunk fel. A Marianna-ároktól a Katedrálishoz egy átjárót bontottunk ki, amely az oda történő leszállásokat lényegesen megrövidíti.

Böjt-barlang
(John Szilárd - Zsanda Géza)

Az Ederics-hegy K-i lábánál a felhagyott "Márványkőfejtő" közelében, egy szálkőhasadék kitágításával 8m mély, tágas aknába jutottunk. A borsókővel és limonitképződményekkel díszített barlang bontását rendszeresen folytatjuk, helybeli tagtársaink közreműködésével. Mélysége jelenleg 11 méter.

Miklós-barlang
(Benkovics Barna - Zsanda Géza)

A fennsík K-i letörésén talált 2m-es barlang bontásával egy 3m-es hasadékjáratba jutottunk. Az enyhén cseppköves szálkőhasadék végén üregesedés és huzat tapasztalható, kutatását folytatni kívánjuk.

Ürömi Amfiteátrum-barlang
(Szin András)

A végponton levő karsztvízszinti tó felett, a Kristálykanyon oldaljáratából egy szűkületen ledobált kövek loccsanása egy újabb tó létezésére utal. A szűkületet több leszállás során véstük, tágítottuk. Úgy tűnik, hogy a lejutást már csak egy kb. 15kg-os, a hasadékba ékelődött kő akadályozza.

Kék-hegyi 2. sz. víznyelő
(Kárpát József)

Az É-i Bakonyban Porva határában pár éve találtuk e völgytalpon levő víznyelőpontot. Próbabontását az aláhajló szálkőfal tövében kezdtük meg. A kutatóakna bontását a jövő évben folytatni kívánjuk.

Közreműködésünk az Abaligeti-barlang kutatásában
(Fekete László)

Decemberben a pécsi csoport meghívására részt vettünk a végpont tovább bontására tervezett földalatti táborban. A szifonkerülő járat bontása mellett a főágban három új oldalág kezdeményt találtunk, amelyek kutatásra érdemesek.

A mecseki kutatókkal való együttműködést a jövőben is hasznosnak látjuk.

Újabb víznyelők felderítése a Pilisben
(Zsanda Géza)

Ebben az évben is terepbejárást szerveztünk a térségben további víznyelők, barlangindikációk felkutatására.

Cserszegtomaji-kútbarlang

A barlangban ez évben elsősorban terepbejárásokat és túrákat szerveztünk. Helyszíneltük a korábbi kutatási pontjainkat és megállapítottuk, hogy további kutatásra elsősorban a Karácsony-ági bontási helyek érdemesek. A velünk együttműködő cserszegtomaji Labirint csoport szintén több túrát vezetett a barlangba és rendszeresen ellenőrizték annak lezárását is.

TUDOMÁNYOS VIZSGÁLATOK

A Mátyás-hegyi-barlang tavának vízszintmérései
(Kárpát József)

A méréssorozatot immár negyedik éve végezzük a tóba beépített és újra beszintezett vízmérce segítségével. A cikk az adatsort és a

vízszintdiagrammot tartalmazza, amelyet az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet részére is megküldtünk.

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

Barlangüregek az ürömi Péter-hegyen
(Kárpát József)

Az Ürömtől DK-re levő Péter-hegyen négy barlangüreget ill. barlangindikációt dokumentáltunk. A fejezet az üregek térképeit és részletes helymeghatározását tartalmazza.

Barlangindikációk az ágasvári Csörgő-lyuk környékén
(Buda László)

A salgótarjáni kutatókkal együttműködve szervezett terepbejárás tapasztalatairól nyújt áttekintést a fejezet.

Videofilm készítése a Csodabogyós-barlangról

A barlang Bejárat - Sípálya - Óriás-terem - Függőkert - Lián-terem szakaszáról, két forgatási nap alatt 19 perces videofilmet készítettünk, amely ismerteti a barlang feltárását és bemutatja a legérdekesebb szakaszokat.

CSOPORTÉLET

(Kárpát József - Kominka Zoltán)

A fejezet tartalmazza a szakosztályunk tevékenységét, működését ismertető bemutatkozó anyagot és áttekintést nyújt túráinkról rendezvényeinkről

Feltáró kutatások

Feltáró kutatások a balatonedericsi Csodabogyós-barlangban

Az 1990 őszén általunk feltárt barlangot jelenleg is - immár ötödik éve - kiemelt fontosságú kutatási területünknek tekintjük. A járatrendszer teljes hossza jelenleg 2800m-re tehető, így a Dunántúl egyik legjelentősebb barlangját képezi.

A munkák nagy részét kutatótáborok alkalmával végezzük, amit elsősorban fővárosunktól való nagy távolsága indokol. A területen ez évben négy, egyenként általában 1 hetes kutatótábort szerveztünk, 8-20 fő részvételével. A téli tábort nem a helyszínen való sátorozással oldottuk meg, hanem balatonedericsi ismerőseink jóvoltából a faluban szállásoltuk be magunkat, szinte luxuskörülmények között, kényelmetlenséget így csupán a nagy hóban való fennsíkmászás jelentett.

Táborainkban hatékonyan közreműködtek a salgótarjáni hegymászók Buda László irányításával, a Labirint csoport tagjai, valamint a pécsi barlangkutatók Temesi Ottó vezetésével.

Ez évi munkáink eredményeként a barlang hosszát három újabb szakasz feltárásával kb. 100 méterrel növeltük.

Lián-termi új rész /kb. 25m/

A Lián-terem K-i oldalán, - amely egyben az egész barlang legkeletibb pontja, - már régóta ismertünk egy 2-3m-es kis boltíves folyosót. Ennek tovább-bontását a szálkőfal csapásirányát követve kb. 8m hosszan folytattuk. Az omladék és törmelék kitermelése árán egy 3x3 méter alapterületű kis lapos, cseppköves terembe jutottunk. Itt a bontást ismét folytatni kellett és kb. 4m-es lejtős szakasz után lyukadtunk le a jelenlegi végpontot képező 2x4m-es terembe. Alját nagy omladék zárja le. Egy szinttel feljebb légréses járat látszik, de a nagy kövekkel még nem sikerült megbirkózni.

Nyomasztó-termi oldalág /kb. 40 m/

Az omladékon át egy derékszögű szűkületen át jutottunk be a Nyomasztó-teremtől ÉNy-ra húzódó hasadékjáratba. A folyosó kb. vállszélességű, helyenként cseppkövek díszítik. Vége felé egy oldott falú, néhány méteres akna indul, amely omladékzárfenékkel zárul.

E járat, mivel "fehér folt" felé vezet, további átvizsgálást, kutatást érdemel.

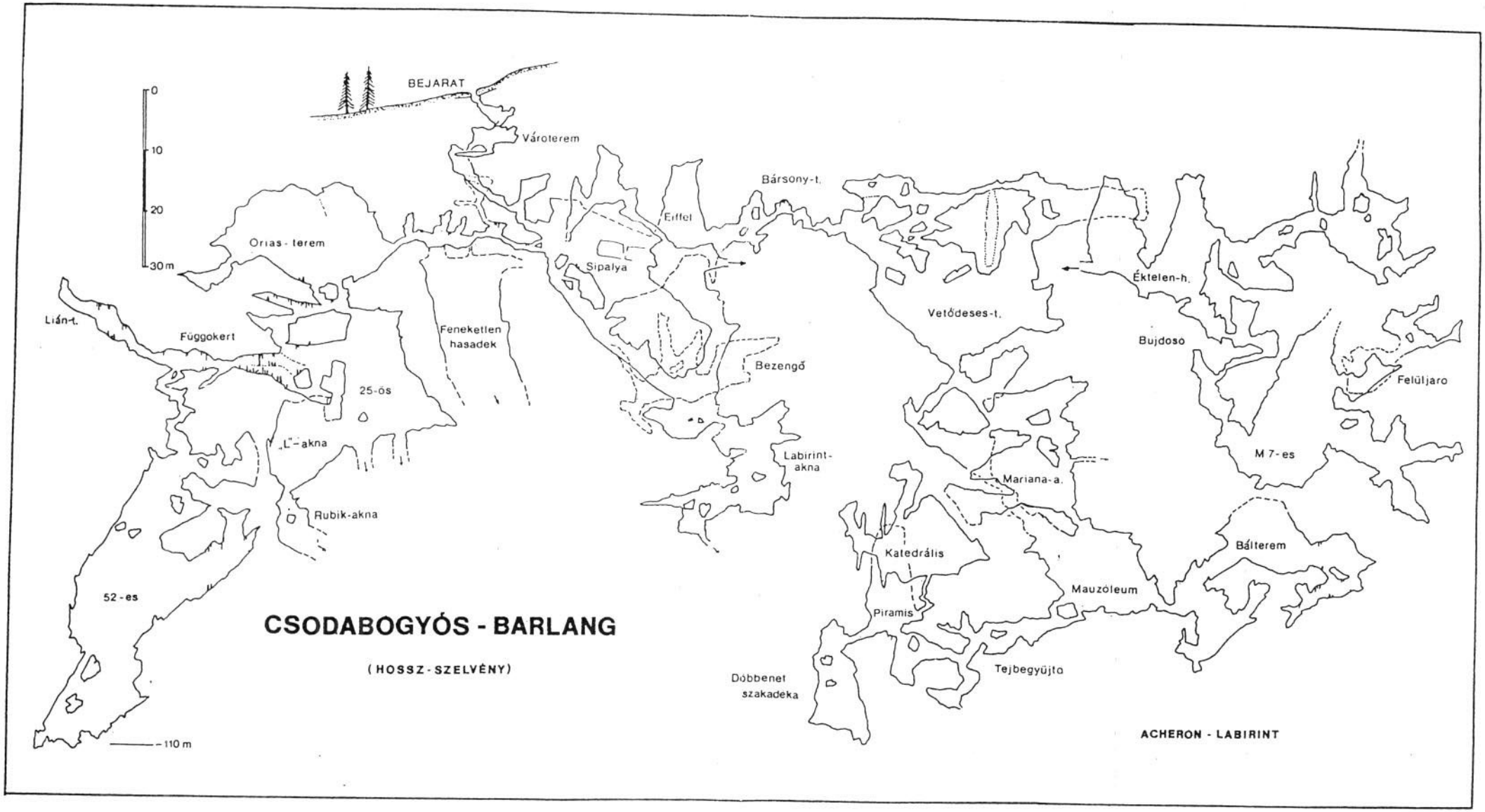
BEJARAT
0
10
20
30 m
Vároterem
Bársony-t.
Eiffel
Orias - terem
Sipalya
Éktelen-h.
Vetődeses-t.
Lián-t.
Függokert
Feneketlen hasadek
Bujdoso
Bezengő
Felüljaro
25-ös
„L"-akna
Labirint-akna
M 7-es
Mariana-a.
Rubik-akna
Bálterem
Katedrális
52-es
Mauzóleum
Piramis
CSODABOGYÓS - BARLANG
(HOSSZ-SZELVÉNY)
Tejbegyüjto
Döbbenet szakadéka
ACHERON - LABIRINT
110 m

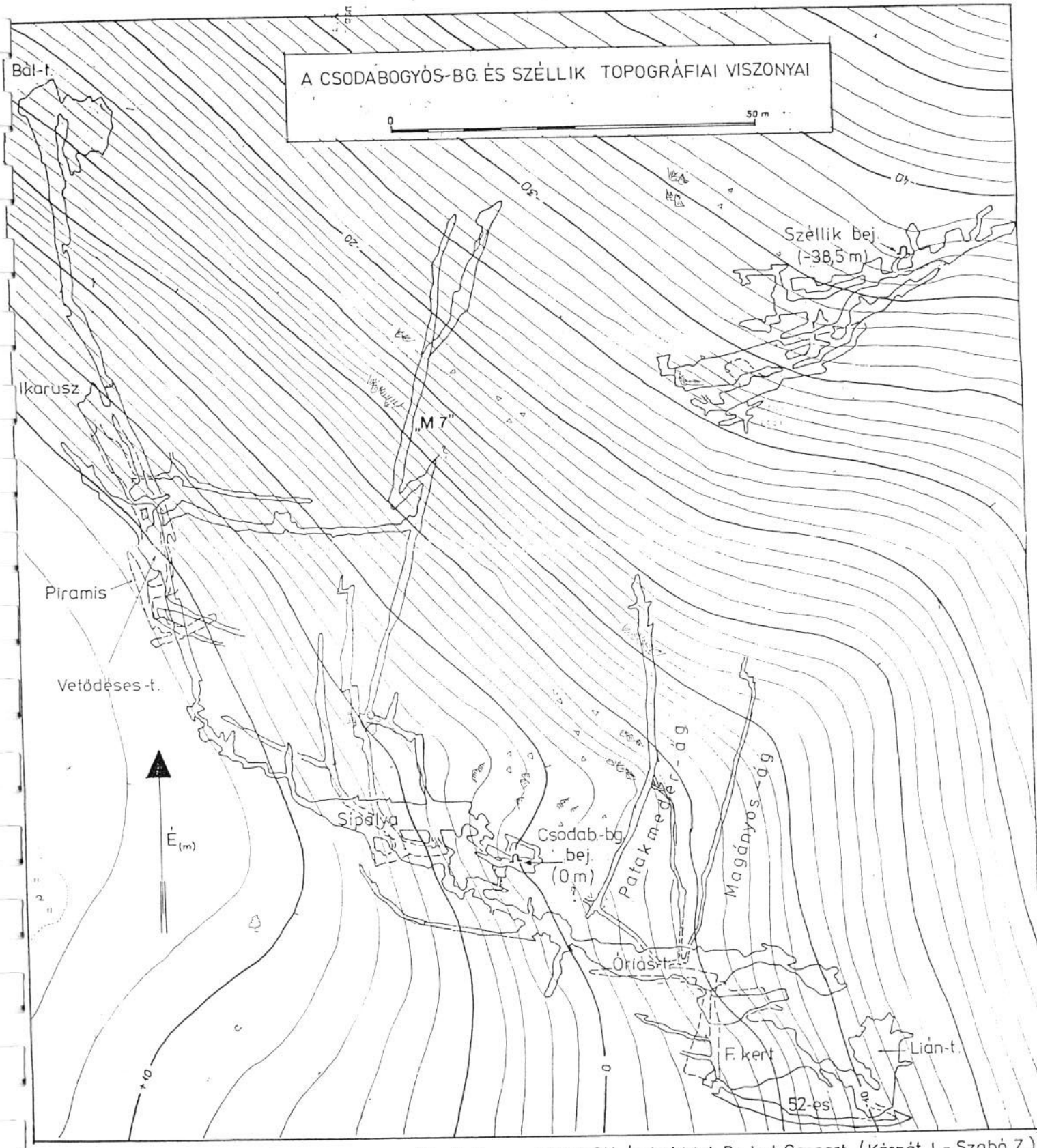

Alapszintvonalak 1 m-enként

Készítette: az ACHERON és Labirint Bg. kut. Csoport (Kárpát J. - Szabó Z.)
1990-93.

Új lejáró átbontása a Katedrálishoz

A közelmúltban feltárt Katedrális - bár csábító kutatási terület - a bejárattól csak igen hosszú és nehéz úton volt elérhető. Az Országos Mentőszolgálati gyakorlat egyik leszállása során figyeltünk fel rá, hogy a Mariana-árok D-i végén a fény átlátszik a Katedrálishoz, így az átbontás is elvégezhető. /A két járat közelségét a térkép már korábban is mutatta, azonban az "összebeszélhetőség" a két terem között lelkesedést adott a munkának/.

Az átbontást a Mariana-árokból kiindulva, még novemberben elvégeztük néhány órás munka árán. Az átjáró a Katedrális főhasadékának felső részén lyukad be, ahonnan a tágas hasadék aljára 10m-es travizással lehet lejutni. A mászás elég kitelt, ezért kötélbiztosítás ajánlott.

Az új átjáró kiiktatva a Mauzóleum és Tejbegyűjtő járatait az útvonaltól, a lejutást jelentősen megkönnyíti és gyorsítja, ami hozzájárulhat e barlangszakasz eredményesebb továbbkutatásához.

Patakmeder-ág

Ez a járat közelíti meg legjobban, mintegy 25 méternyire a szomszédos Szél-lik barlangot, ezért továbbkutatására sok munkát fordítottunk.

A járat É-i végén a törmelék kitakarításával egy lefelé menő kereszthasadékot találtunk, de mivel csak 10cm átmérőjű, a kutatással itt felhagytunk.

Az ág első szakaszán egy kereszthasadék mentén talpszintsüllyesztéssel egy kis terembe jutottunk, ahol 6-8 métert továbblátni, de rendkívül omlásveszélyes, ezért a járat nagy derékszögű kanyarjánál D-i irányban folytattuk a munkát. Itt egy omladékálfenekekkel tagolt hasadékban kb. 20 métert jutottunk előre, ahol a munkát érdemesnek látszik továbbfolytatni.

L-akna

A tágas hasadék Ny-i végén az omladék kitermelését kezdtük meg. Komolyabb üregesedés egyelőre nem mutatkozott, de a hatalmas hasadék folytatása egy "fehér folt" felé vezet, és esetleg lehetőséget nyújthat a Patakmeder-ágból talált szakasz folytatásába való bejutásra is. A további munkák során a hasadékfalak közé beékelődött omladékfőte stabilizálását még meg kell oldani.

Katedrális

A főhasadék első baloldali mellékhasadékában, tág szelvényű omladékálfenék van, ahol élénk huzat és üregesedés tapasztalható. Tovább-bontását tervbe vettük.

A Gyóntatóból levezető szűk hasadékaknában kb. 15m-t sikerült lemászni, ahonnan a ledobott kövek még 20-30 métert továbbzuhannak! /Talán itt sikerül elérnünk a barlang legmélyebb pontját?/

Az igen szűk, nehezen mászható hasadékaknában kötélbiztosítással kell majd a továbbjutást megkísérelni.

A Katedrális zónájának továbbkutatását a jövőben meg fogja könnyíteni a Mariana-ároktól átbontott, az utat lényegesen megrövidítő új átjáró.

Téli táborunk során - kihasználva a hótakarót - a felszínen több barlangindikációt, kigőzölést is találtunk, amelyek dokumentálása, próba-bontása a jövő év feladata lesz.

Balázs Tibor - Szin András - Zsanda Géza

Böjt-barlang

1995. Nyári tábor: terepbejárás a balatonedericsi hegy kőfejtője és annak környékén, barlangindikációk keresése.
A kőfejtőben több hasadék illetve lefejtett barlangjárat átvizsgálása nem hozott kielégítő eredményt, a hegyláb fürkészése közben azonban felfigyeltünk egy a sziklafal tövében levő huzatos repedésre, amely 10cm széles volt. További eredménytelen keresgélés után, több órás véséssel sikerült annyira kitágítani a járatot, hogy két-három vékonyabb kutatónk le tudott menni körülnézni.
Szívós munkánk eredménye egy 6m mély oldott borsóköves akna volt, melynek az alján felhalmozódott kövek között légrés indult el. Megemlítendő, hogy az aljzaton valamilyen állati ürülék volt nagyobb mennyiségben, mellette csontokat is találtunk, nem a gazda állat csontjait.

Zsanda Géza

"... Géza megmutatta a barlangot. Kisebb-nagyobb nehézségek árán mindenki sikeresen be- ill. kijutott. Utána Géza és én még vagy 1 órát bővítettük a barlang száját."
"... A barlang szájának további bővítését tartottam célszerűnek, esetleges szorulás elkerülése végett. Bár nem csak ez, hanem az a tény is közrejátszott ebbe, hogy a vödör mellyel a bontásból származó anyagot akartuk kijuttatni még összenyomott állapotban sem fért le. ... Sajnos 2 óra bontás után már látszott, hogy nem jön be Géza számítása, miszerint pár óra bontás után továbbjutás várható, pedig ennek szellemében kezdtem meg a barlang D-i oldalán egy akna mélyítését."
"... Ezt követően folytattam az akna mélyítését. Sajnos találtam egy hatalmas követ a feneken. Súlya kb. 70-80kg, egyedül kiemelni nem tudtam, ketten nem fértünk hozzá. Kénytelen voltam a teljes szelvényt mélyíteni. ... A bontásnál a könnyen bontható agyag elfogyott helyette kő és limonit tömbök voltak. A problémát tetézve nem volt nálunk nagykalapács."
"... úgy gondoltuk jobb lenne csigázva húzni az anyagot a külszínre. ... kipróbáltuk a csigát, de az nem hozta a hozzáfűzött reményeket. ... Újra a lépcsős bontást próbáltam."

"... Előkerültek még a bontás során olyan limonit tömbök, melyeken cseppkőfolyás van, borsókő képződmények díszítik a limonit alapot illetve a borsókő képződmény limonitból volt."

"... A barlangban találtam egy kígyót. Gubecs hozta ki."

"... A D-i fal alján most jobb oldalt kezdtem el a bontást. Körülbelül 30cm mélyítés után a D-i falban elkezdett kibontakozni egy kitörési pont. A lefelé haladó bontással párhuzamosan megkezdtem a kitörést dél felé. Kő és agyagos törmelék zárta el a továbbjutást, de bontható volt. ... A bontási fal végén DNy-ÉK irányú repedés van jobbkéz felől..."

"... A kis üreg a szinte a főtéig fel van töltődve törmelékkel, szabad főtéjéből következtetve dőlésben lefelé kell haladni. Ez elég sok munkát, bizonytalan sikert igér."

"... A vájvégen lefelé bontva a limonit tömbök közt öklömnyi széles lefelé haladó lyukat találtunk. A járatban jobbkéz felől keskeny hasadék, benne állati ürülék található. Felette keskeny szűk, magas nyiladék. Balról kissé feljebb vízmosásos üreg, alatta kőpadka, alatta viszont tovább bontható."

"... a két lépcsőfok közti kő meglazult, veszélyessé vált, ki kellett venni, összetörni, kiküldeni. ... Kalapács, véső. Szűk! Az anyagot kézzel mertük."

"... A barlang talpa jelenleg 3 szintből áll:

1. felső lépcső: jelenleg innen történik a vödrök külszínre húzása;
2. középső lépcső: jelenleg ezt műveljük, mélyítés alatt!
3. alsó szint, *futóárok*: jelenleg nem művelhető, beszűkült."

Részletek John Szilárd kutatási naplójából

A balatonedericsi Miklós-barlang

Mint arra a geológiai térkép is utal, mészkő nem csak a Csodabogyós-bg. környékén, hanem több helyen előfordul a területen, így az Edericsi-fennsík K-i letörésén is, a Csodabogyós-barlangtól É-ra, kb. 1km-nyire.
Ennek ismeretében alapos terepbejárást rendeztünk a K-i fennsíkletörésen, ahol a Csodabogyós-barlangtól pontosan É-ra, 950m-re, kb. 370m tszf. magasságban bukkantunk a Miklós-barlangnak elkeresztelt üregre.
A közel 2 méter széles, 0.6m magas bejárat, egy 3-4m-es sziklafal tövében nyílik. 2m hosszú lapos "termének" elején beroskadást találtunk, szemben levő, É-D-i irányú hasadékfala pedig cseppkőkérgesedéseket és oldásformákat mutat. A bejárati üreg végén balra egy hasadékban kb. 3m hosszan lehetett belátni, ahonnan huzatot éreztünk.
Bontását több kiszállásunk alkalmával folytattuk.
A bejáratnál levő beroskadást kb. 1.5m-ig mélyítettük, azonban összecementált törmelék és gyökerek miatt itt nehezen haladt a munka. A balra vezető hasadékban a talpszint kellő lesüllyesztése után 3m-es járatba jutottunk, amely 0.6m széles és 0.8m magas. Végén lefelé kanyarodó öklömnyi lyuk látható, amely kellő szelvénytágítás után, a kitöltés kibontásával követhető.
Kutatásának folytatása ígéretes lehet, hiszen a jelek szerint (a Csodabogyós-barlang járataihoz hasonlóan) egy a fennsík kiemelkedése során létrejött vetősík mentén képződött, ami itt is egy komolyabb barlanghálózat kialakulását eredményezhette.
Környékén négy további barlangindikációt is találtunk (Sipos-torok völgyfőjének ÉK-i peremén, ill. a Miklós-barlangtól 30m-rel lejjebbi szinten) amelyek alaposabb vizsgálatát a jövő évre tervezzük.

Benkovics Barna - Zsanda Géza

A CSODABOGYÓS-BG KÖRNYÉKE (M=1:10000)

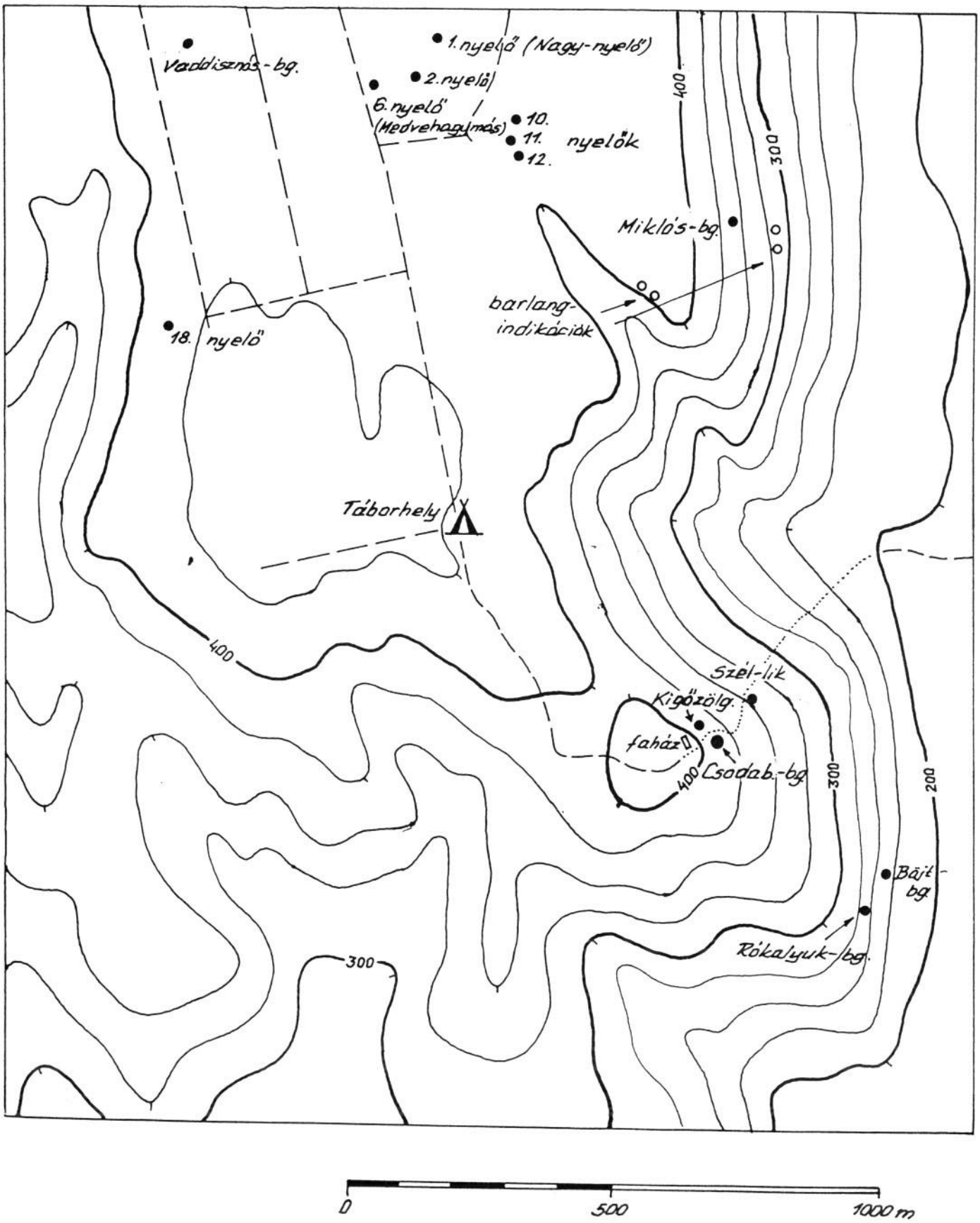

M=1:10 000

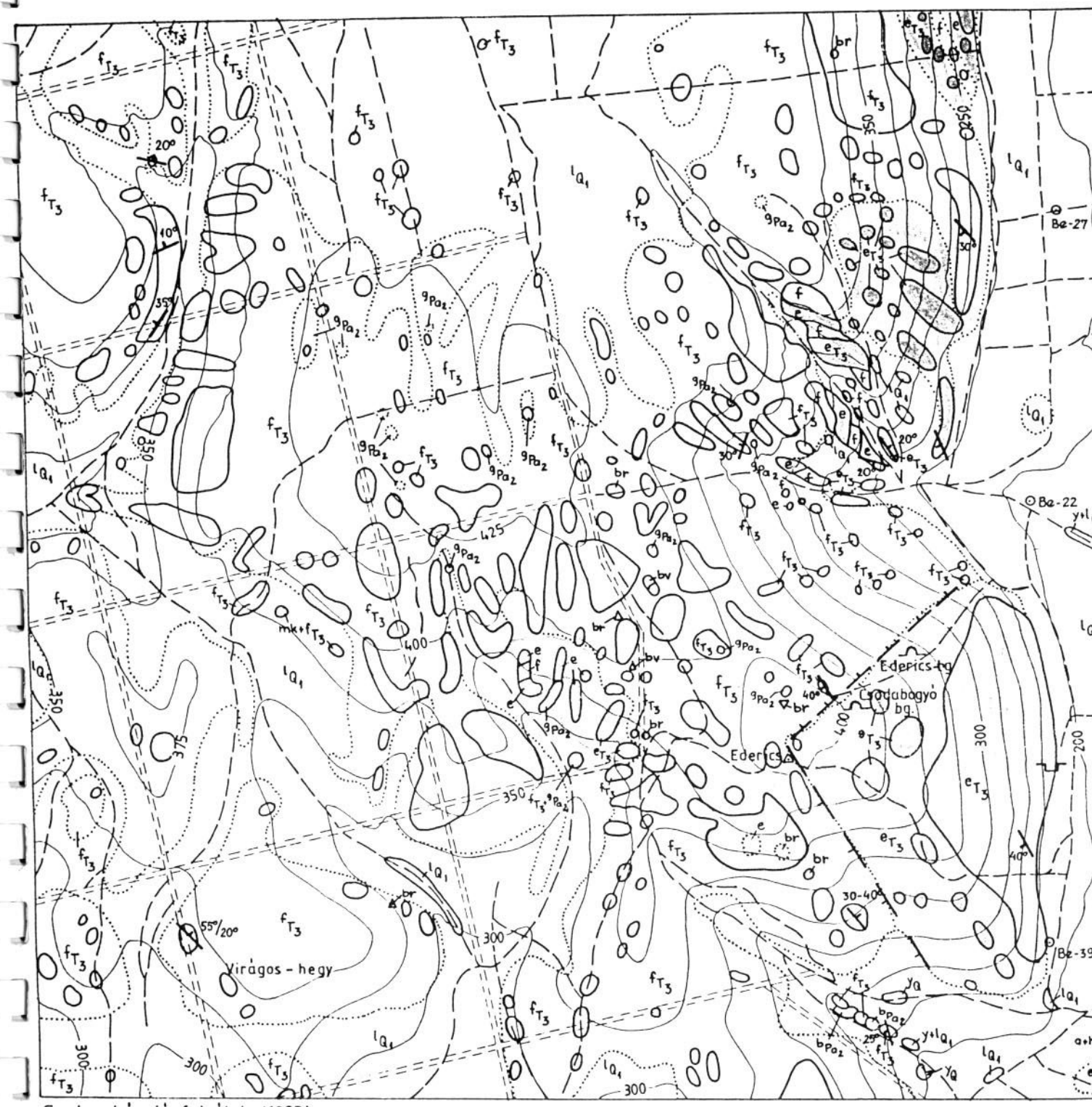

Gyalog László felvétele (1983)

JELMAGYARÁZAT

PLEISZTOCÉN	yQ	lejtőtörmelék	FELSŐ-PANNON	a+hPa2	agyagmárga, homok
	lQ1	lösz, lejtőlösz	FELSŐ TRIÁSZ	fT3	fődolomit (f)
	tQ1	lejtőüledék, agyag, homok		br	breccsás dolomit
FELSŐ-PANNON	gPa2	átkalcitosodott dolomit		eT3	ederics mészkő (e)
	ePa2	édesvizi mészkő			

képződmény szálban
képződmény törmelékben
30° rétegdőlés
Be-27 fúrás jele és száma
felhagyott fejtőgödör
barlang
víz

Ürömi Amfiteátrum-barlang

Az ürömi Amfiteátrum-barlang már régóta szerepel csoportunk kedvelt kutatási területei között. A barlang feltárásával szinte egyidőben sikerült a Kristálykanyon aljának egy pontján elérnünk a karsztvízszintet is. Azóta azonban jelentős új részeket nem sikerült feltárni, ami abból is adódik, hogy ez a barlang egy viszonylag keskeny tektonikai hasadék és ezt keresztező, más irányú repedéseket még nem sikerült felfedeznünk. Továbbá az itt található magas CO_2 tartalom (4%) sokszor okoz kellemetlen perceket, hiszen ha valaki erőteljes fizikai munkát végez vagy csak éppen jobban szeretne sietni kifelé a barlangból az oxigén hiánytól fejfájás, émelygés léphet fel nála. De ez a fajta nehézség illetve az, hogy a barlang kifejezetten technikás mászási ismereteket igényel, eddig még nem tudta elvenni a kedvünket attól, hogy tovább kutassunk ebben a nagyon szép képződményekkel megáldott barlangban.

Korábbi leszállásaink alkalmával sikerült felfedezni a Kristálykanyon aljában, törmelékkel elzárt, szálkő között lefelé haladó járatot. Ez szintén illeszkedik a főhasadékra és azzal a lehetőséggel kecsegtet, hogy az eddig ismert végponton kívül egy újabb helyen sikerül elérnünk a karsztvízszintet.

Az előző leszállások során annyira sikerült kibontani ezt a járatot, hogy a borsókővel gazdagon borított, keskeny hasadékban már csak két beékelődött kő zárja el a lefelé vezető utat.

Ezen a borongós őszi vasárnapon azzal a feltett szándékkal indultunk el Ürömre Somogyi Bélával és Orosz Tamással, hogy elérjük a tó egy újabb pontját.

Felszerelésünkből nem hiányzott sem a kötél, sem a hosszú pajszer, a nagy kalapács, a véső. A bejárati szakaszon átjutva viszonylag lassan haladtunk lefelé, mivel a szerszámok cipelése, lefelé adogatása lassította az előrehaladást. A Kristálykanyon bejáratánál található Répakertnél aztán beszereltünk egy kötelet ami megkönnyítette a szerszámok lejuttatását a kanyon aljára illetve segített megóvni a falakon található törékeny képződményeket.

A kanyon aljában először szintben haladtunk pár métert, majd a törmelék között kellett egy kicsit felfelé kapaszkodnunk, hogy aztán át tudjunk traverzálni az egyik legszebb része felett a barlangnak. Itt körben, mindenhol szinte víztiszta, átlátszó képződmények találhatóak és roppant módon kell rájuk vigyázni, mivel nagyon könnyen letörhetnek.

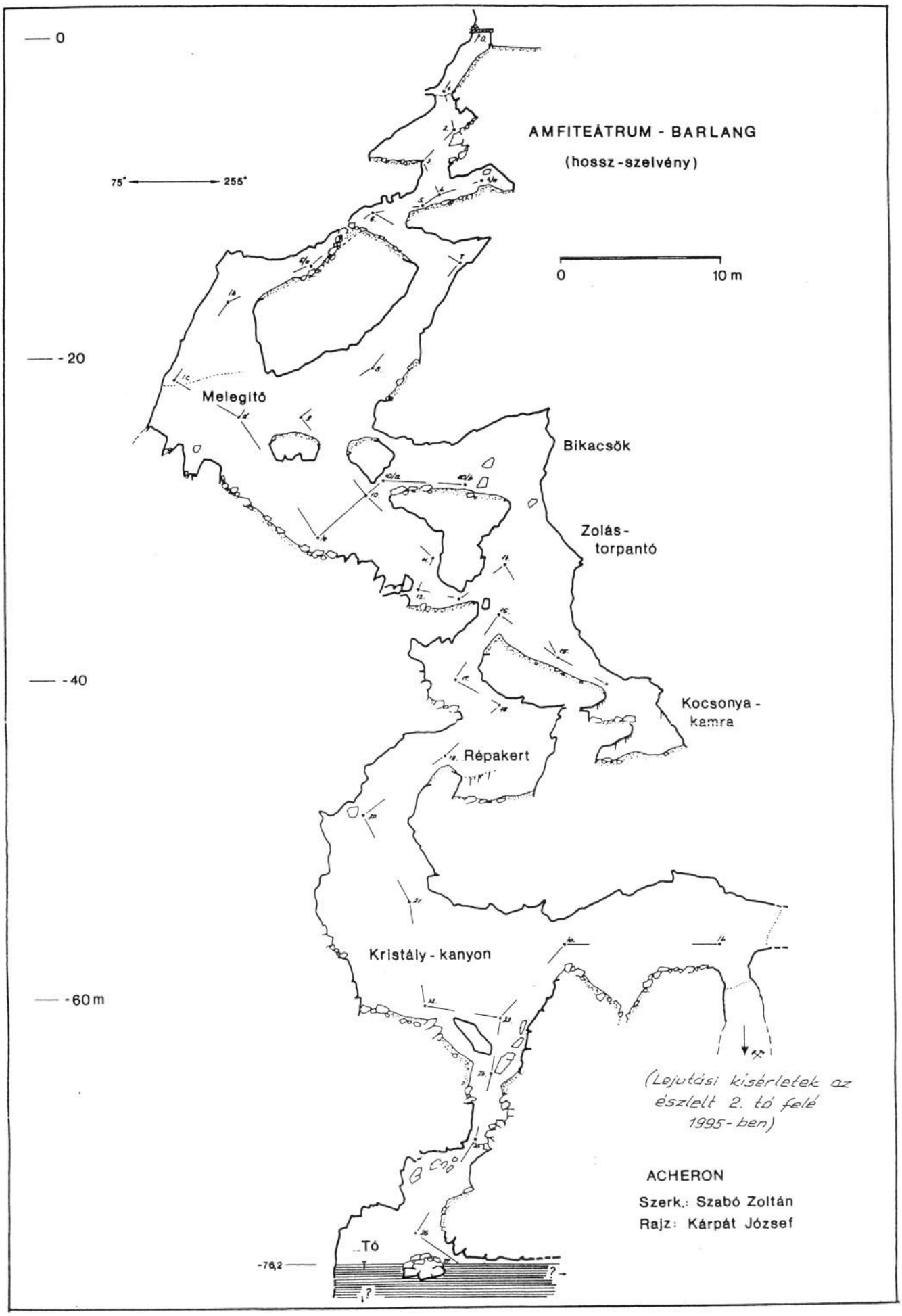
AMFITEÁTRUM - BARLANG
(hossz-szelvény)
0
10 m
75°
255°
0
-20
-40
-60 m
-76,2
Melegítő
Bikacsök
Zolás-
torpantó
Kocsonya-
kamra
Répakert
Kristály-kanyon
Tó
(Lejutási kísérletek az
észlelt 2. tó felé
1995-ben)
ACHERON
Szerk.: Szabó Zoltán
Rajz: Kárpát József

Elérve a bontási helyszínt, rögtön nekiláttunk a beékelődött kövek kiszedéséhez. Tamással ketten próbáltunk úgy a kő közelébe férkőzni, hogy az egyikünk tartotta a vésőt, a másik pedig a samuval püfölte. Béla fentről "irányított". Sajnos a szűk helyen hamar elfogyott az erőnk pedig a lehulló kövek csobbanását jól halottuk és a hangjából tűnt mintha nagyobb, szabad vízfelület lenne alattunk. Megpróbáltuk még felfelé kiemelni az egyik követ, de az sem sikerült. Mindenképpen a kő szétrepesztése lenne a legjobb módszer, de ehhez egy akkumulátoros kézi ütvefúróra lenne szükség, amivel egy lyukat fúrhatunk a kőbe és abba egy spiccvésőt behelyezve próbáljuk szétverni azt.
Miután nem láttunk semmi reményt arra, hogy még aznap továbbjutunk, szép lassan megkezdtük a visszavonulást. Béla volt a legfürgébb, ő ért fel a Kristálykanyon tetejébe legelőször, de meg is bánta rögtön, mivel heveny légzészavar lépett fel nála a magas CO_2 tartalom miatt.
Ezután már komótosabbra fogtuk a tempót és ha fáradtan is de épségben jutottunk ki a barlangból. Mint utóbb kiderült ez volt a 95-ös év utolsó leszállása az Amfiteátrum-barlangba de eltökélt szándékunk, hogy jövőre folytatjuk a kutatást.

Szin András

Próbabontás a Kék-hegyi 2. sz. víznyelőben (É-i Bakony)

A karsztobjektumot egy korábbi terepbejárás során találtuk, a Bakonybél és Porva között húzódó Kék-hegy É-ra lejtő oldalán.
Pontos helye: Ménesjáráspusztától (Porva) 290°-ra, 1500m-re, illetve a Noszlopy kunyhó romjától 250°-ra, 550m-re, 490 tszf. magasságban található. A meredekfalú, vízmosásszerű völgy talpán levő víznyelőpont szálkőkibúvás mentén képződött, markáns tektonikai vonalhoz kapcsolódva. Kőzete dachsteini típusú júramészkő.
A völgyben levő nyelő nem képez nagyobb berogyást, azonban a 2-3 méter magas, hasadék jelleget mutató szálkőkibúvás tövében levő kis bemélyedés egyértelmű nyelési nyomokat mutat. A határozott tektonikus preformáció, jól karsztosodó kőzete, nagy tengerszint feletti magassága és nagy vízgyűjtőterülete miatt vettük tervbe megkutatását.
A próbabontás megkezdésénél bíztató volt az is, hogy az áthajló szálkőfal nem kellett omlásveszélytől tartanunk a tervezett kutatóakna mélyítésekor. (Mint tudjuk a szomszédos Köris-hegyi víznyelőkben a munkák előrehaladását a szinte elháríthatatlan omlásveszély akadályozta meg.
A nyelő próbabontását 1995 tavaszán kezdtük meg, egy hétvégi kiszállás során.
A kb. 65-70°-os dőlésű, aláhajló szálkőfal tövében kis szelvényű (1.2x1m-es) kutatóaknát kezdtünk mélyíteni, amelyben 3.5m mélységig jutottunk. A humusz és kevés kőtörmelék kitermelése közben helyenként kisebb üregesedést is tapasztaltunk.
A nyelőponttól kb. 5m-re (szintén szálkőkibúvás repedéseiből) élénk húzat észlelhető, ami minden bizonnyal a lent húzódó járatok létezésére utal.
Eddigi pozitív tapasztalataink alapján a kutatásokat folytatni kívánjuk.

Kárpát József

L-33-24-D-c-3

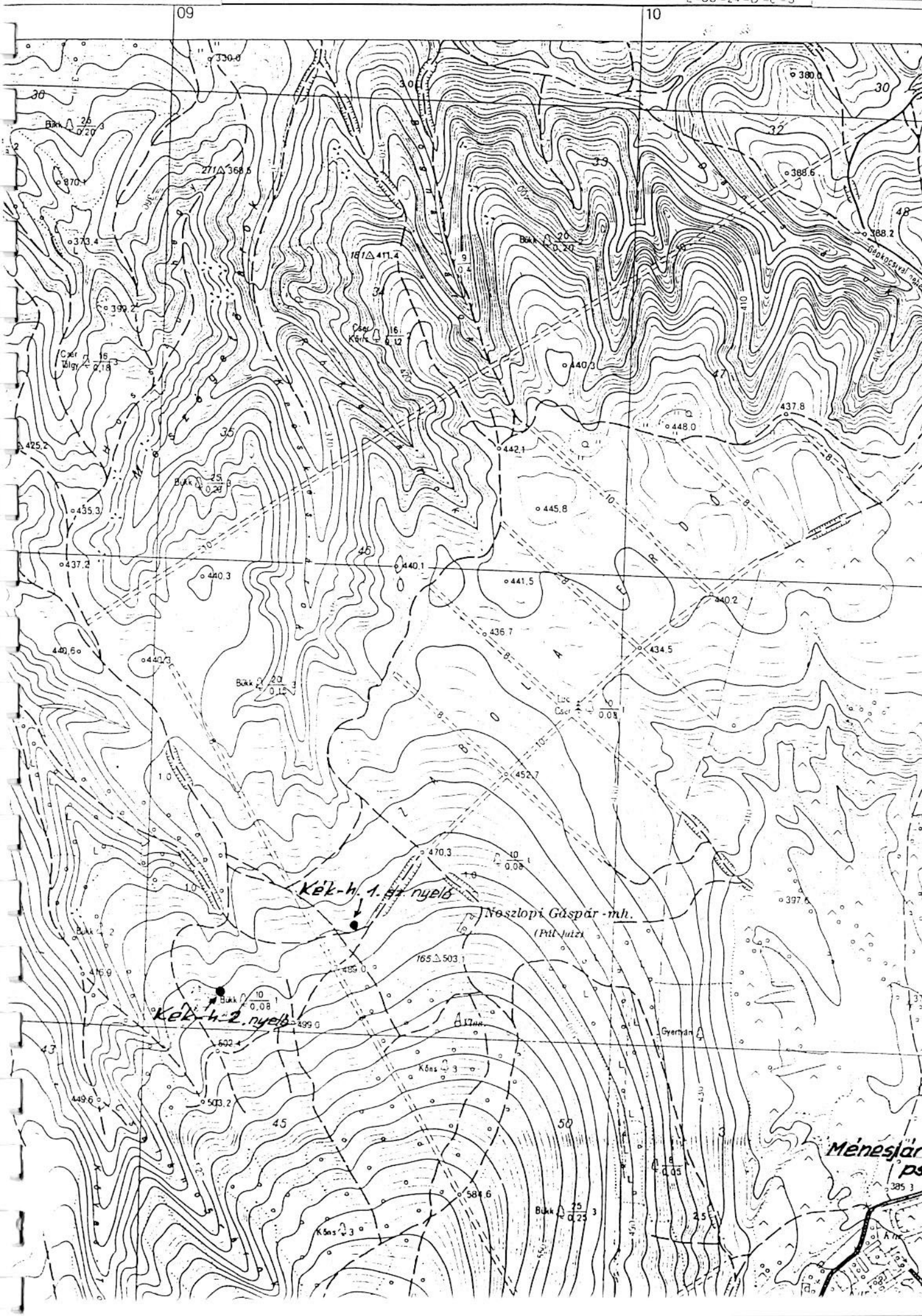
09
10
Kék-h. 1. sz. nyelő
Noszlopi Gáspár-mh.
(Pál-juta)
Kék-h. 2. nyelő
Gyertyán
Méneslár

A KÉK-HEGYI VÍZNYELŐ

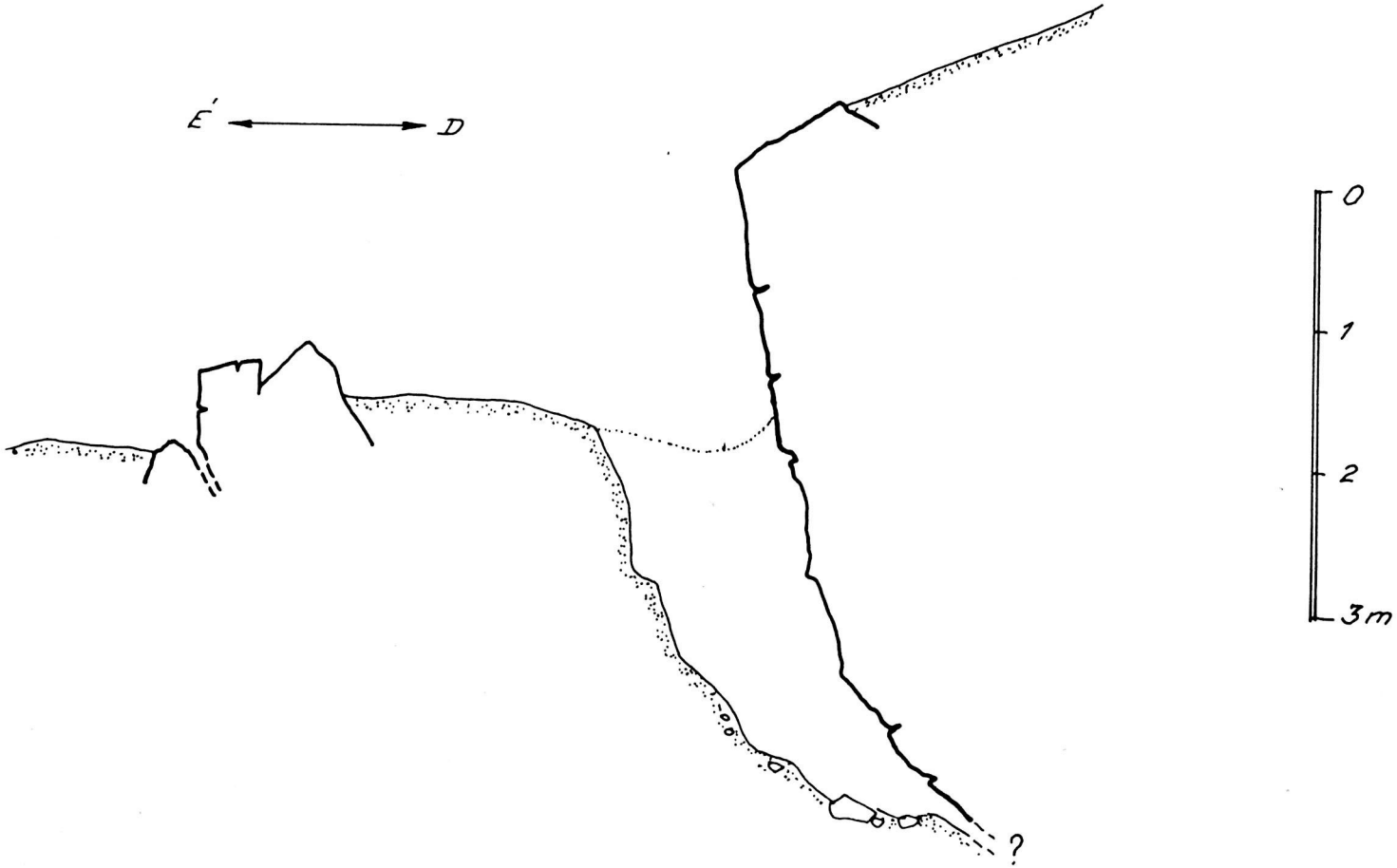

Acheron 1995.

Közreműködésünk az Abaligeti-barlang továbbkutatásában

A pécsi barlangkutatókkal együttműködve decemberben háromnapos földalatti táborban voltunk az Abaligeti-barlangban. A munka célja a Főág várható folytatásának feltárása, egy szifonkerülő járat kibontásával, a végpontot képező Nagy-teremből kiindulva. A három nagy hasadék találkozási pontjánál mélyített meredek dőlésű kutatóakna jelenleg 12m-es, végét agyagmassza és kövek zárják el, benne huzat is érezhető.
Az akna közepén a vörösagyagfal omlásveszélyes ezért a munkát ácsolatfabeállítással és ácsolással kezdtük, de végül a bontás is folytatható volt.
A Főágban esetleges újabb oldalágak feltárása érdekében terepbejárásokat végeztünk, amelyeknek eredményeként három továbbkutatásra érdemes helyet találtunk

- A II. oldalágtól kifelé kb. 15m-re, a talpszinttől 1m magasan kis terembe jutottunk, ahonnan 10-15m-es szűk, emelkedős járatot fedeztünk fel, ami talán valamelyik nyelőtől jön.
- A II. oldalágtól befelé 50m-re, a K-i oldalon, oldott nyílást találtunk vízbecsorgással, amelyben elhúzó légáramlat érezhető.
- A bejárat közelében is átvizsgáltunk egy oldalágkezdeményt, ahol a lezáró omladékot érdemesnek látszik bontani.

A tábor során túrát tettünk a II. sz. oldalágban is, 3 órás vizes kúszás-mászás során. A munkákban pécsi barátainkkal a továbbiakban is együtt kívánunk működni.

Fekete László

Újabb víznyelők felderítése a Pilisben

Egy terepbejárás alkalmával a Piliscsév és Pilisszántó közötti vonulatban két víznyelőt találtunk, amelyekről még dokumentációt ugyan nem készítettünk, de a jövőben mint esetleges fővároshoz közel eső reménybeli kutatási területet evidenciában tartunk.
A kb. 3m mély nyelők Piliscsévtől DK-re 3km-re találhatók mintegy 380m tszf. magasságban, köztük dachsteini mészkő. Feltáró kutatásra érdemesnek látszanak. Dokumentálásukra és a terület alaposabb átvizsgálására újabb kiszállást tervezünk.

Zsanda Géza

Tudományos vizsgálatok

A Mátyás-hegyi-barlang tavának vízszintmérései

A barlang mélypontján levő tó vízszintingadozását az általunk beszintezett, beépített vízmércével (ill. időszakonként működő regisztráló műszerrel, negyedik éve végezzük.
Ebből az adatsorból az egész 1994-es év a felszíni eredetű csőtörés okozta antropogén árvíz miatt nem értékelhető. Ez év márciusában szintén hasonló okok miatt jelentkezett természetellenes, 1-1.5m-es szintemelkedés,
Az idén kívántuk beindítani az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet által biztosított Datagna műszerrel a regisztrálást, de az sajnos működés képtelenné vált. Az adatsort egyébként a Mátyás-hegy geofizikai obszervatóriumban folyó munkák elősegítése érdekében az ELGI részére minden évben átadtuk.
A csőtörésekből eredő áradások értékeit figyelmen kívül hagyva az eddigiekben tapasztaltakat az alábbiakban összegezhetjük:

	1992	1993	1995
Éves átlagvízszint	112.7m	112.5m	112.7m
Legmagasabb vízállás időpontja	V. 10.	V. 10.	V. 5.
Legmagasabb vízállás	113.2m	112.7m	113.3m
Éves ingadozás	0.8m	0.45m	1.1m

Kárpát József

A Mátyás-hegyi-bg. tavának 1995. évi vízszintadatai

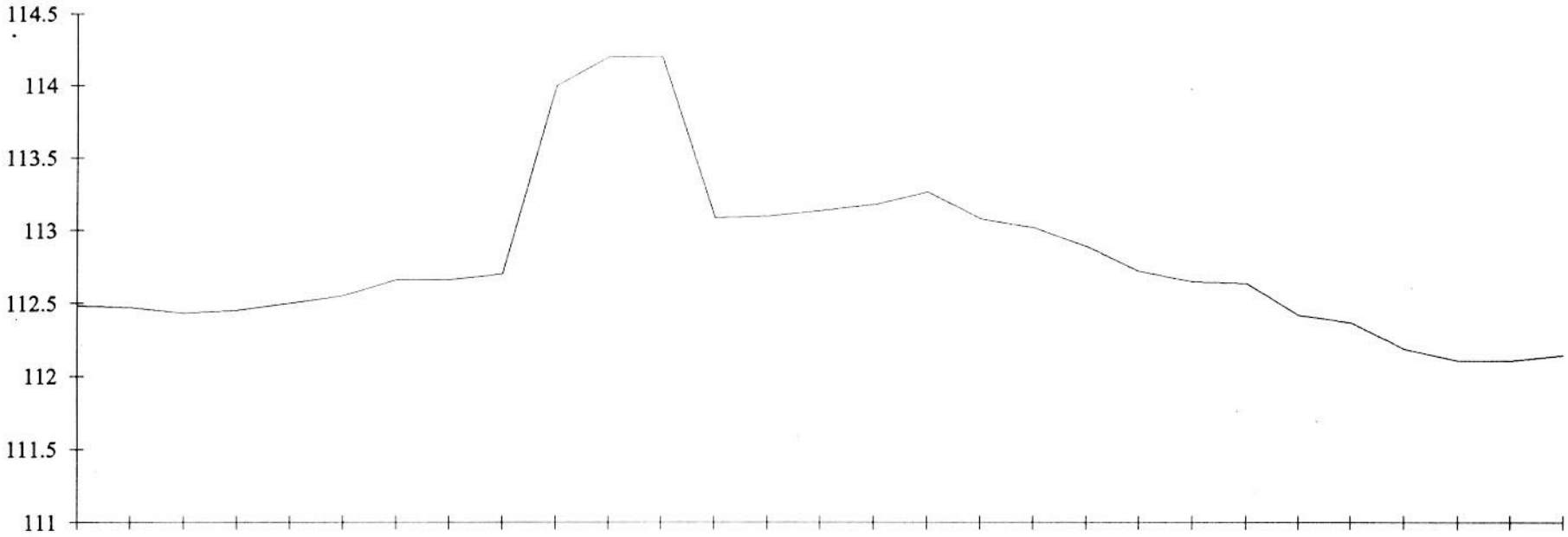

Dokumentációs munkák

Az ürömi Péter-hegy üregei

A kutatási területünket képező Amfiteátrum-barlang tőszomszédságában fekvő területen november-december hónapban végeztünk terepbejárásokat, újabb barlangindikációk, ill. kutatási lehetőségek felderítése céljából.
Helyszínelésünk során három, már ismert, de dokumentálatlan barlangot találtunk, amelyek mesterséges beavatkozás nyomait is mutatják. Ezek közelében, nyílásának kitágításával egy további üreget is megnyitottunk.
Az üregek, az ürömi templomtól 155°-ra (DDK) 1300m-re levő 226m-es magaslat közvetlen közelében vannak, ezért helyüket ehhez viszonyítva adjuk meg.

1. sz. barlang

A jelzett magaslattól É-ra 150m-re nyílik egy kis felhagyott, dolomitot és porló dolomitot feltáró kőfejtő É-i peremén, 200m tszf. magasságban.
A lejtős, jórészt négykézláb járható barlang hossza 7.5m. Boltíves folyosója törmelékkel és porló dolomittal zárul. Az üreg száraz, képződményei nincsenek, formakincse mintha mesterséges beavatkozás nyomait mutatná. Feltáró kutatásra, megítélésünk szerint, nem érdemes.

2. sz. barlang

A magassági ponttól ÉNy-ra körülbelül 40m-re nyílik egy 2m-es, töbörszerű mélyedés alján, 222 tszf. magasságban. Elején lejtős, majd később vízszintes járata kényelmesen járható, hossza 15m. Elején tektonikai és oldásformák láthatók, beljebb azonban mesterséges eredetű formakincs is megfigyelhető. Kőzete fődolomit, kitöltése kőzettörmelék és agyag. Járatának hátsó részét csaknem lezárja egy beszakadásos eredetű törmelékkúp, amely a felszínen levő 3m mély, zsomborszerű akna alatt található.
A száraz üreg bivakolásra alkalmas, de kutatás szempontjából jelentősége nincs.
(Vázlatos térképét a 3-as barlanggal egybe szerkesztve mellékeljük.)

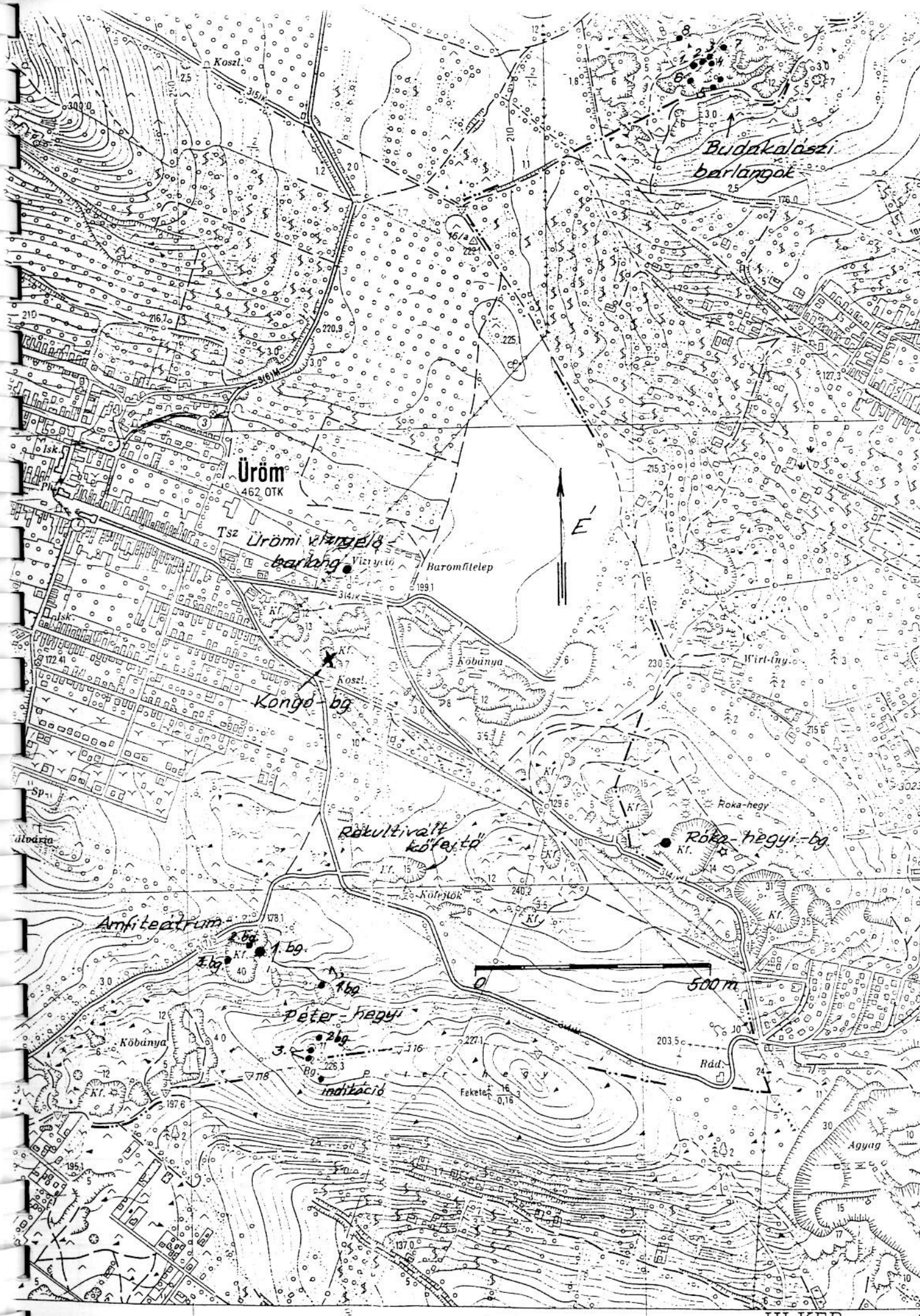
Budakalászi barlangok
Üröm
462 OTK
Ürömi vízgyűjtő barlang
Vízgyűjtő
Baromfitelep
Kongó-bg
Köbánya
Wirt-ny.
Róka-hegy
Rekultivált kőfejtő
Róka-hegyi-bg
Kőfejtők
Amfiteátrum
1. bg.
2. bg.
3. bg.
Péter-hegyi
Indikáció
Feketehegy
Rád.
Agyag
500 m
É
III. KER.

A PÉTER-HEGYI 1. sz. ÜREG

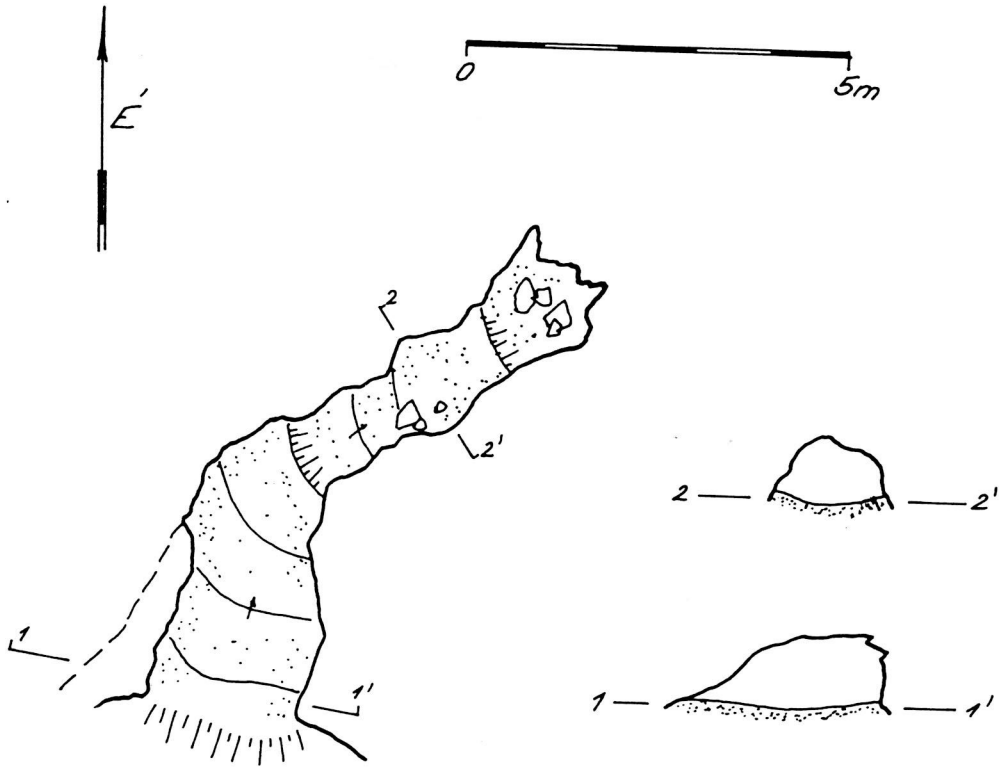

Acheron 1995.

A PÉTER-HEGYI 2. és 3. sz. ÜREG

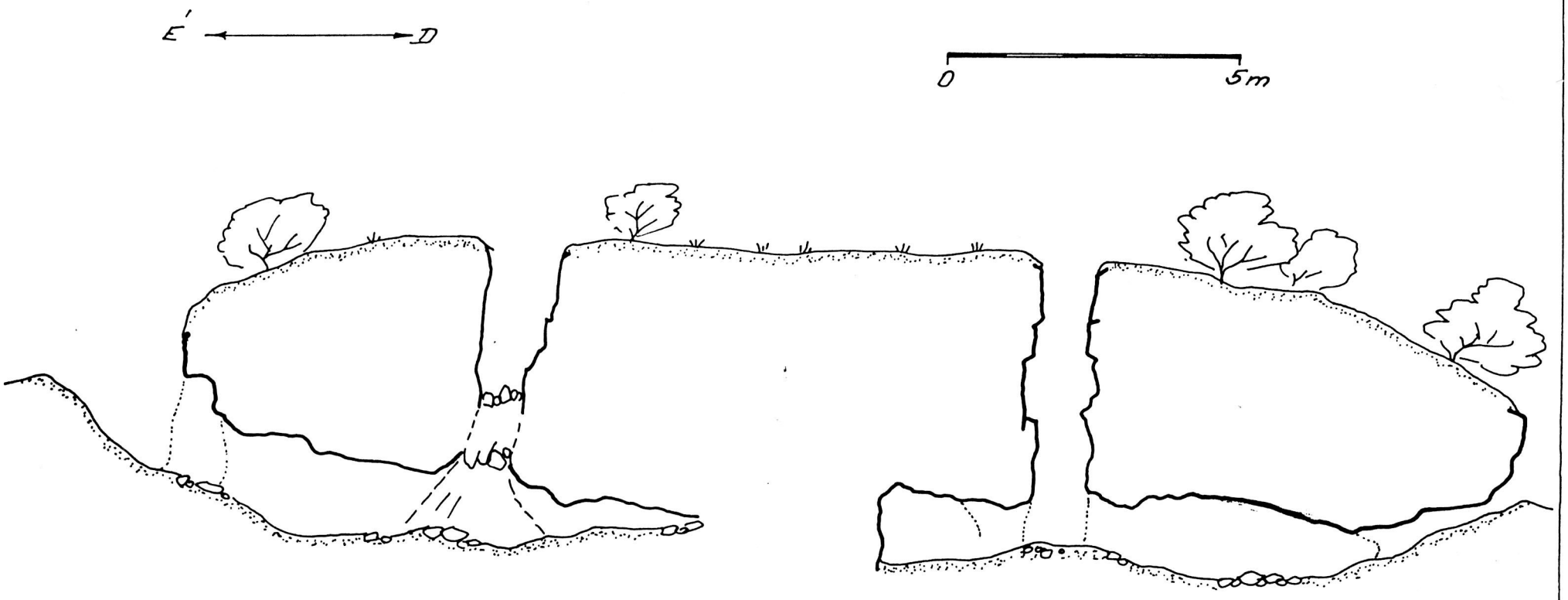

Acheron 1995.

3. sz. barlang

A 2. sz. barlangtól D-re, attól 20, ill. 30m-nyire nyílik két bejárata, amelyek közül az É-i egy 6m-es, függőleges akna. A D-i bejárata szűk, rókalyukszerű nyílás, amely az akna alatt húzódó, kb. 15m hosszú folyosóba vezet. (lásd a mellékelt hossz-szelvényt)

A járat szelvénye helyenként mesterséges eredetre utal, É-i végének tágas ürege néhány méterre megközelíti a 2-es barlangot.

A dolomitban levő üreg legnagyobb része kényelmesen járható, képződményei nincsenek. Kitöltése porló dolomit, kőzettörmelék és humusz. Továbbkutatásra nem érdemes, legfeljebb bivakolásra alkalmas.

4. sz. üreg

A 226m-es magaslattól D-re, 300m-re nyílik, 220m tszf. magasságban. Kotorékszerű nyílása dolomitkibúvás alatt található, melyet kitágítva enyhén balra kanyarodó, 2m-es kúszójáratba folytatódik.

Kiszállásaink során átvizsgáltuk az ürömi temetőtől D-re 300-400m-re levő kőfejtőket is, de barlangindikációt nem találtunk.

Megjegyzendő, hogy a temetőtől D-re 300m-re levő legnagyobb kőfejtőt feltöltötték, rekultiválták.

Kárpát József

Az ágasvári Csörgő-lyuk és a környékén levő barlangindikációk

1995 őszén a salgótarjáni hegymászók és barlangkutatók vendégeként tettünk a Mátrában terepbejárást, amely során a Csörgő-lyukkal és környezetével is megismerkedtünk.

Bár a területről már készültek leírások, úgy véljük, hogy az itt leírt anyag, - különös tekintettel az érdekes barlangindikációkra, a továbbkutatások tervezéséhez is segédletet nyújthat.

A barlang a Mátra-hegység nyugati vonulatából kiemelkedő Ágasvár-hegy déli oldalában nyílik, a Vándor-forrás feletti Ágasvár-tisztástól /Vándor rét/ 200m távolságra, 540m-es tszf. magasságban az Ágasvár csúcs irányában.

Csupán néhány kiálló szikla jelzi a bejáratot. Köztük jelentéktelen, vasbetonnal megerősített ráccsal fedett kis lyuk vezet az első üregbe.

Maga a barlang a Mátra fő tömegét alkotó piroxén andezitben húzódó miocén-bodeni horzsaköves-dácittufa szelvény tektonikus repedései mentén jött létre. A barlangot világos színű vulkáni kőzet, a trachit összetöredezése alakította ki. A hasadékokat, - és ez érvényes az egész Ágasvári-hegy tömbjére - egy fiatalabb eruptív kőzet feltörése indította meg. A töredezés úgy folytatódott, hogy a rétegek lassan csúsznak a lejtőn a völgy felé /a mai napig is/ - miközben összetorlódnak. A Csörgő-lyuk alkotó kőzete és mérete miatt Európában egyedülálló, ezért fokozottan védett barlang.

A barlang alaprajzát megnézve /ÉK-DNy - ÉNy-DK/ hasadási csapásiránya megegyezik a felszíni berogyásokkal, amiket már nagyon régóta ismernek. Feltehetően összefüggés lehet a felszíni megjelenési forma és a mélyben történő állandó változások között. A hegy kőzetanyaga lehet a magyarázat, hiszen a barlang elnyújtott formájú kiterjedése jól szemlélteti azt a hihetetlen erőt, ami mozgásra kényszeríti ezt a mérhetetlen tömeget.

A megcsúszó meredek hegyoldal tektonikája szakítja egymásra a megközelítőleg egynemű fedőréteg alatt a morzsalékony sziklatömböket, létrehozva a nehezen járható barlangot és a felszíni beszakadásokat.

A barlangban megfigyelt lemezes leszakadások a nyomás eredményei, de nincs kizárva a vízfolyások környéki higrószkópus tufaporlódás következményeiből adódó leszakadások helykitöltő szerepe sem. A

piroxén andezit tartósabb struktúrájú, kevésbé mállékony, nem nedvszívó, így a változékonyabb tufa inkább "enged" és megrogyik.

A felszíni beszakadások ennek következményei lehetnek, habár kutatások elengedhetetlenek az igazság feltárásában. Nézzük a legközelebbi felszíni formációkat. A barlangtól ÉNy-i irányban négy nagyon jól megfigyelhető beszakadás van, szinte egy vonalban.

A beszakadások mértéke változó. Jellemzői: jól felismerhető formáció, télen meleg levegő kiáramlás.

A "gödrök" inkább bombatölcsérre hasonlítanak, mint víznyelőre, viszont nincs kizárva a víz szerepe sem kialakulásukban.

A túraút kék jelzése mentén - az Ágasvári túristaháztól - Mátraszentistván felé menet - 200 méterre egy "álbarlangot" is létrehozott ez a nyomáskülönbség. Érdekessége, hogy napjainkban vadmacska tanyázik benne.

Tulajdonképpen ettől a ponttól a csúcs irányában egymást követik a kaotikus beszakadások, rámutatva egy régebbi őskori rendszer eltűnésére. Közvetlen az Ágasvári csúcs alatt a Morvas felé eső vonulat alatt egy kimondottan meleg levegőt "lehelő" üregrendszer található.

Kőzetanyaga keményebb, mint a mállékony tufa a barlangban - de észrevehetően régebbi üreg összeomlásából keletkezett.

/A kőzetanyagról még annyit, hogy a nemrég felfedezett M rendszer - a barlang legtávolabbi pontja - már mutat némi eltérést a bejáratnál tapasztalt kőzetegyüttesből./

A barlanggal és környékével a salgótarjáni hegymászók munkáját követően legutóbb Eszterhás István és vulkánspeleológiai csoportja foglalkozott részletesen.

Buda László

Videofilm készítése a Csodabogyós-barlangról

A barlang dokumentációs feldolgozásának keretében, saját eszközeinkkel 19 perces videofilmet készítettünk a bejárattól a Lián-teremig húzódó szakaszon. a film két forgatási nap alatt készült el, és a helyszínen felvett túravezetésszerű ismertető szöveggel mutatja be a barlang feltárásának történetét, jellegzetességeit és bepillantást nyújt a kutatómunka mikéntjébe. Rendkívül érzékeny kameránk lehetővé tette, hogy a világításhoz csupán egy-két karbidlámpát használva is megfelelő színhűségű, jó minőségű képet kapjunk.
A felvételt Ócsag Zsolt készítette, a "forgatókönyvet" összeállította: Kárpát József. További közreműködők: Árki Bernadett és Zsanda Géza, valamint a helyszíni munkák technikai lebonyolítását segítő tagtársaink.
A filmet a Cholnoky pályázatra készítők külön benyújtották az MKBT felé.

Csoportélet

Az Acheron Barlangkutató Szakosztály

Barlangkutató csoportunk 1982 óta működik, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat szervezeteként, átlagosan 20-25 fővel.
Elsősorban barlangok feltáró kutatásával foglalkozunk, hiszen - mint munkánk eredményei is igazolják - hazánkban még számos, eddig ismeretlen barlang, barlangszakasz felfedezésére van lehetőség. A konkrét kutatómunkát a barlangok térképezése, tudományos vizsgálata, ill. dokumentációk, publikációk készítése egészíti ki.
A barlangkutatás népszerűsítése, valamint csoporttársaink ismereteinek bővítése érdekében túrákat is szervezünk hazai és külföldi barlangokba, hegységekbe, amelyek a társaság összekovácsolódását is szolgálják.
Tevékenységünket szabadidőnkben végezzük, alapvető költségeinket (felszerelés, utazás) pályázatok díjaiból és esetleg megbízásos munkákból próbáljuk fedezni.
Csoportgyűléseinket csütörtökönként, 18^{00} órától a II. kerület Keleti Károly u. 15. sz. alatt rendelkezésünkre bocsátott irodahelyiségben tartjuk. Itt egyeztetjük a programokat, tájékoztatjuk egymást az elmúlt hétvégi eseményekről és a megbeszéléseket követően gyakran diavetítéseket is tartunk. Házi tanfolyamok keretében itt történik új tagjaink elméleti kiképzése is.

Tevékenységünk és kutatásaink jelentősebb eredményeit (a teljesség igénye nélkül) röviden az alábbiakban foglalhatjuk össze:

Új barlangok, barlangszakaszok felfedezése

A Balatonedericsi **Csodabogyós-barlangot** 1990 őszén fedeztük fel. Azóta 2700m-nyi hosszúságban feltárt járatrendszere a Dunántúl egyik legnagyobb és cseppkőképződményekben leggazdagabb barlangjává lépett elő. Ígéretes továbbkutatását kiemelt feladataink közé soroljuk.

Budapesten a **Mátyás-hegyi-barlangban** sokéves kitartó munkával 700m-nyi új járatot fedeztünk fel, amelynek eredményeként a barlang hossza elérte a 4900 métert.

A Keszthely melletti Cserszegtomaj község temetőjében kútásás közben 50 méter mélyen megnyílt **Kútbarlangban** 10 éves kutatómunka árán 1500m-nyi új járatot tártunk fel, amely kialakulását és ásványikitöltését tekintve geológiai kuriózumnak számít.

Szintén Cserszegtomajon, egy magánház kútjából jutottunk be az **Acheron-kútbarlang** 200m-es folyosójába, amelynek igazi különlegességét az üregeket díszítő vasércből (!) képződött cseppkövek jelentik.

Ürömön egy felhagyott mészkőbánya hasadékán át fedeztük fel a 70m mély, 200m hosszú **Amfiteátrum-barlangot**, ahol korallszerű kristályképződmények között egy, a karsztvízszinten levő tóig jutottunk. A végponton egy szűkületen át egy újabb tavas terem látható, a munka ennek elérésére jelenleg is folyik.

Kevésbé látványos eredményeket hozó, de nagy energiát igénylő munkákat végeztünk, ill. végzünk az É-i Bakony (Zirc, Bakonybél) víznyelőinek bontásával, a Pilis-hegységben és az Aggteleki karsztvidéken is.

Térképezés és barlangdokumentációs munkáink

Mind az általunk felfedezett, mind pedig ezidáig feldolgozatlan barlangok térképezésére, dokumentatív feldolgozására nagy energiát fordítunk.
Működésünk során több száz barlang térképét készítettük el, amelyek közül néhány több kilométert is meghaladó hosszúságú. E munkák eredményeként számos önálló kiadvány is született (pl. a Magyarország barlangtérképei c. térképsorozat).
Dokumentációs munkánk kapcsán filmet készítettünk a balatonedericsi Csodabogyós-barlangról és a budai Mátyás-hegyi-barlangról, fotóanyagunk válogatását pedig többek között az 1989-ben megjelent Színes barlangvilág c. könyv tartalmazza.

Tudományos vizsgálatokkal elsősorban barlangklimatológiai, geológiai témakörben foglalkozunk, főleg a kutatási területeinken.

Sokéves adatsorral rendelkezünk a budai nagybarlangok klímavizsgálata terén, ami a Szemlő-hegyi-barlang légúti betegek számára kialakított terápiás hasznosításának megtervezéséhez is alapanyagot szolgáltatott.
A közelmúltban készítettünk tanulmányt Üröm község karsztvízrendszerének minőségi védelme érdekében, feltárva az ivóvízbázist is érintő szennyezőforrásokat.
Jó munkakapcsolatban vagyunk az Országos Természetvédelmi Hivatal, annak Barlangtani Intézetével és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal.
A barlangkutató csoportok közül elsősorban a cserszegtomaji Labirint, a Rózsadombi Kinizsi és a Salgótarjáni Hegymászó és Barlangkutató Klubbal működünk legtöbbet együtt.

Munkánkról és kutatási eredményeinkről minden évben részletes beszámoló jelentés, házi kivitelű "évkönyv" készül, amit a szakmai felügyeleti szervek részére is hivatalból megküldünk, valamint a tevékenységünkkel megismerkedni szándékozók számára is rendelkezésre áll.

Kárpát József

Túrán az Osztrák Alpokban

Augusztus 10-től 20-ig, 8 fővel túráztunk Ausztriában, a Magas Tauern hegységben, elsősorban a 3672m-es Gross Venediger csúcsának megmászása céljából, és hogy fiatalabb tagtársaink is megismerkedhessenek a gleccserek világával.

Az utat gépkocsival Wald im Pinzgauig egy nap alatt megtettük, de sajnos a hegyekben már esőzés fogadott. (Akkor még nem sejtettük, hogy időnként ugyan hóra váltva , folyamatosan egy hétig esni fog!)

Első táborunk a gépkocsiparkolóban volt, 1200m magasságban. A folyamatos esőben másnap 2000m-ig jutottunk, ahol a Kürsinger-hütte-t (menedékház) kiszolgáló teherfelvonó alsó állomásépületének bodegájában, fedett táborhelyünk volt.

Következő nap délig vártunk, de az eső nem szűnt és állandóan felhőben voltunk, ami a tájékozódást is nehezítette. Délután mégis nekivágtunk, és Obersulzbach gleccseren - egy eltévedés után - kimerülve és elázva a gleccser középmorénáján vertük fel a sátrainkat, kb. 2700m magasságban. Estére a havazás elállt, időnként az ég is kitisztult, bizakodva néztünk a holnap elé.

Hajnali fél négykor, ragyogó holdfénynél keltünk és rövid teázás után még sötétben indultunk felfelé a gleccseren. Számításunk jól bevált, mert pont akkor világosodott ki, amikor 2900m körül a veszélyes gleccserhasadékok zónáját elértük. Óvatosan, kb. 2 óra alatt haladtunk át a jégszakadékok szabdalta szakaszon és 3000m magasan reggeliztünk, 9 órakor.

Végtelennek tűnő hótaposás árán értük el a 3450m-es nyerget, azonban közben újra felhőbe kerültünk és egyre nagyobb erejűhóvihar tört ránk. A vihar kezdett veszélyessé válni, és gondolva a lefelé is ránk váró gleccserhasadékokra, 3500m-ről visszafordultunk. (A csúcsig kb. 170m szint volt hátra, de első a biztonság!)

3000m alatt a hóvihar elállt, így még aznap táborunkkal együtt megkezdtük a visszavonulást. Az esőzés a hegyek lábáig kisért bennünket. A szokatlan nagy esőzések nyomán megáradt hegyi patakok egyes falvakban házakat döntöttek le, hidakat vittek el, amelyeknek megdöbbentő látványával búcsúztatott bennünket Ausztria.

Kárpát József

Kína

1995. július 05. 6[13] Nyugati Pu.

- Zoliii! Siess! Mindjárt megy a vonat!
- Miért, még itt van? - Hangzott rá a válasz.

A vonaton egy figura kijelentette: *"Tök undorító a búcsúzkodásunk a szüleinktől"*
- Miért, ha az ember Tiszakécskére megy már így kell elbúcsúznia? - kérdezte.
- Jaaa, ha Tiszakécskére megy, akkor lehet szolidabban is, de mi Kínába igyekszünk.
Erre szó nélkül továbbment.

Így indultunk el hárman (Kovács Feri, Mucsi Zoli, Kominka Zoltán) a Dél-Kínai-hegyvidék meghódítására. Első állomásunk Moszkva volt. Innen nem kis szerencsével megérkezésünk napján sikerült tovább menni Alma-Atába. Ez egy fantasztikus vonatút volt a Kazahsztánon át. Hosszába szeltük át a sztyeppét, és közben azon gondolkodtunk, hány talajgyaluval simították így ki. A dús legelők és szántóföldek közül jóformán egyetlen éjszaka értünk át a félsivatagba, ahol már tevén rohangásznak a kazahok. Elmentünk az Aral-tó mellett is, ezt néhány pocsolyából és útitársaink emlékeiből sikerült is elképzelni. Amikor még létezett igen nagy gazdasági és természeti értéket képviselt. Éghajlat befolyásoló szerepe sem volt elhanyagolható, ma már inkább csak szikes pocsolyára emlékeztet.
Megvolt az első kellemetlenségünk is, lebuktunk a gagyi vízumunkkal (én készítettem) és a rossz vonatjegyünkkel. Erre két vonatrendőr hívta fel a figyelmünket, meg arra is, ha nem fizetünk felpofoznak és mehetünk gyalog tovább. Fizettünk 40USD-t. Ez van.
Alma-Atába hajnalba érkeztünk, irány a busz állomás. Innen már csak 300km a Kínai határ. Délutánra értünk oda, nagyon nehezen, de sikerült. (A papírjaink sehol sem stimmeltek.)
Végre átértünk Kínába. Mintha egy mesekönyvet nyitna ki az ember. Elmondhatatlanul klassz volt, hatalmas élet az utcán, rengeteg riksa, kis csengettyűk, lampionok és mindenfelé kínaiak.

A legközelebbi nagyváros Urumcsi kb. 800km. Ezt az utat autóbuszon tettük meg a Fien-Shan láncain keresztül. Urumcsiból vonaton mentünk Chengduig. Ezen az úton átmentünk a Takla-Makán sivatagon, a Turfáni-mélyedés érintésével. Útközben egy teljes napon keresztül utaztunk a Kínai-Nagyfal mellett. Kicsivel később dél felé fordultunk és megláttuk a Himalája előhegyeit. Chengduból elmentünk megnézni az Ülő-Buddhát. Ő a legnagyobb buddha szobra (71m magas) és nagyon tisztelik. Egyébiránt a buddhizmus Kínában államvallás. Chengduban három napot töltöttünk és indultunk tovább Kunmingba. Ez a vonatút már végig a kúpkarsztok között kanyargott. Megszámlálhatatlan alagúton és viadukton keltünk át. Itt az utat a hegyek közé ragasztani kellett.
Erre a növénytakaró már trópusi felhőerdő. Rettentő magas a páratartalom és nagyon sokat esik az eső. Nyár van és "dolgozik" a monszun. A levegő egy nyúlós masszára emlékeztet amit nehéz beszívni.
Kumningban érve a felesleges holminkat betettük egy csomagmegőrzőbe, és irány az I. számú célpont. Lunan és a Kőerdő. Ez egy hatalmas kiterjedésű trópusi karmező központi része. Itt a karok magassága 40-50 méter és valóságos erdőt alkotnak. Ezért is hívják kőerdőnek. Egy gond volt vele, hogy hatalmas turista attrakciót csináltak belőle. (Ez egyébként jellemző Kínára. Mindenhova gagyi színes lámpákat és fényorgonákat szerelnek, mert szerintük ez így szép. Ezen vitatkoztam volna velük, csak nem tudtam.) Mindezek ellenére lenyűgözően szép. Három napig maradtunk a park területén.
Újabb vonatozás várt ránk Guilinig. Ez az előzőhöz hasonló szép tájon vezetett. Itt buktunk le először. Hogy hogynem megneszelték, nem vagyunk kínaiak és ezért többet kéne fizetni a vonatjegyért. Ezt "sajnos nem értettük". Feladták. Egyébként az emberek nagyon aranyosak és sokat nevetgélnek.
Guiling a kúpkarsztok központja. (Itt van a legtöbb és legszebb formájú hegy.) Innen egy ötnapos túrát tettünk a Gui Jiang folyó völgyében. Ez egy mély szurdok völgy. Nem is tudtunk sokáig gyalog menni, ezért hajót stoppoltunk. Megnéztünk egy trópusi vizes barlangot is, jó volt úszni a kellemes langyos vízben. Visszafele eltávolodtunk a folyóvölgytől és néhány pici falun vitt keresztül utunk. A falvakban gyerekek és felnőttek, fej-fej mellett rizsáztak.
Utunk tovább dél felé vezetett Zhanjiangf városába. Ez a város már tengerparton fekszik. Szeretünk volna eljutni a Vietnámi-öbölig, mivel itt

néhány korallzátonyt jelzett a térképünk. A tengerparton két napot töltöttünk, és elhatároztuk, megpróbálunk hazajutni.
Tibeten keresztül szerettünk volna jönni, de ez nem jött össze. Így egy kis "kunkort" tettünk Guiyang város felé, majd célba vettük Magyarországot. Útközben Alma-Atában még utoljára börtönbe akartak zárni. De kicsivel később letettek róla, és inkább hazazavartak. Így augusztus 17-én szerencsésen hazaérkeztünk Budapestre.

Kominka Zoltán

Csoda(bogyó)barlang

Olyan a balatonedericsi fennsík, akár az emmentáli sajt! A hatvanas években fedezték fel legismertebb barlangját, a Széllikat. Sokáig azt gondolták, 350 méteres hosszúságával ez a rekorder e tájon. Ám 1990-ben egy addig mindössze tízméteresnek hitt „odúról" kiderült, hogy valamivel nagyobbacska. Eddig három kilométernyi hosszon és százhúsz méter mélyen tárták fel a Csodabogyó-barlangot, s még nincs vége. A téli szünetben újabb százméteres járatot fedeztek fel.

– A Csodabogyó-barlang a bejártánál tenyésző szúrós bokrokról kapta a nevét. A környékbeliek nem is sejtették, hogy igazi csoda rejtezik az eredetileg ismert, tán tízméteres mélyedés mögött – mondja *Kárpát József*, az Acheron barlangászcsoport vezetője. – *Ennek a végén egy alig tenyérnyi, talán tízcentis repedésre bukkantunk. Cúgos volt a rés, köveket dobáltunk át, s a hangok nagyobb mélységet engedtek sejtetni. Néhány órai bontás után a soványabbak már átfértek a résen, s elindultak felderíteni, mit is találtunk. Nem tévedtek el odalenn, hanem megtalálták, s bejárták az első háromszáz méteres szakaszt.*

Fotók: Buda László és Kárpát József

A gyönyörű álló és függő cseppköveknek, borsóköveknek ugyan még nem adtak nevet, ám a termeknek igen. A három legméretesebb, a Bálterem, az Óriásterem és a Függőkert úgy húszharminc méter hosszú. Az utóbbi ráadásul valóban egy szakadék oldalán áll, akár egy terasz, alatta húszméteres mélység. A Denevértemetőben bőregércsontvázak tömegére bukkantak. Viszont a Piramisteremben nem piramis, hanem egy fáraódombormű látható. A természet volt a szobrász, cseppkőképződmény a relief, abból az időből, amikor még nem voltak fáraók.

– Kétmillió éves lehet a barlang. Akkor emelkedett ki a Balaton szintjéből a ma 300 méteres magasságú mészkőrög. Úgy sejtjük, a Csodabogyó legalsó szintje azonos lehet a mai Balatonéval és valószínűleg összefügg a Széllikkal. Annak a bejáratánál füstöltünk, s akik odalenn voltak, a mi barlangunkban, érezték a füstszagot – mondja Kárpát József.

És hogy mi, kíváncsiskodók mikor vehetjük szemügyre a Dunántúl most harmadik legnagyobb barlangját? Nos, Balatonederics polgármestere, *Németh József* szerint minél előbb, annál jobb. Így ugyanis a közeli Afrika Múzeum mellett újabb turisztikai látványossággal várhatnák már az idei idegenforgalmi szezon kezdetét.
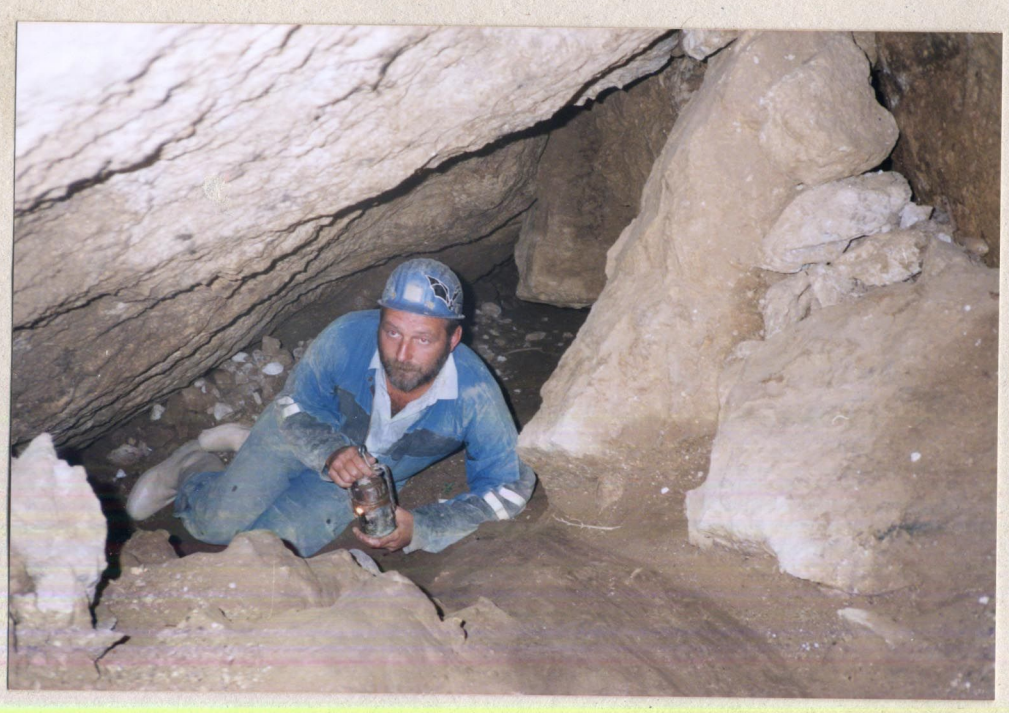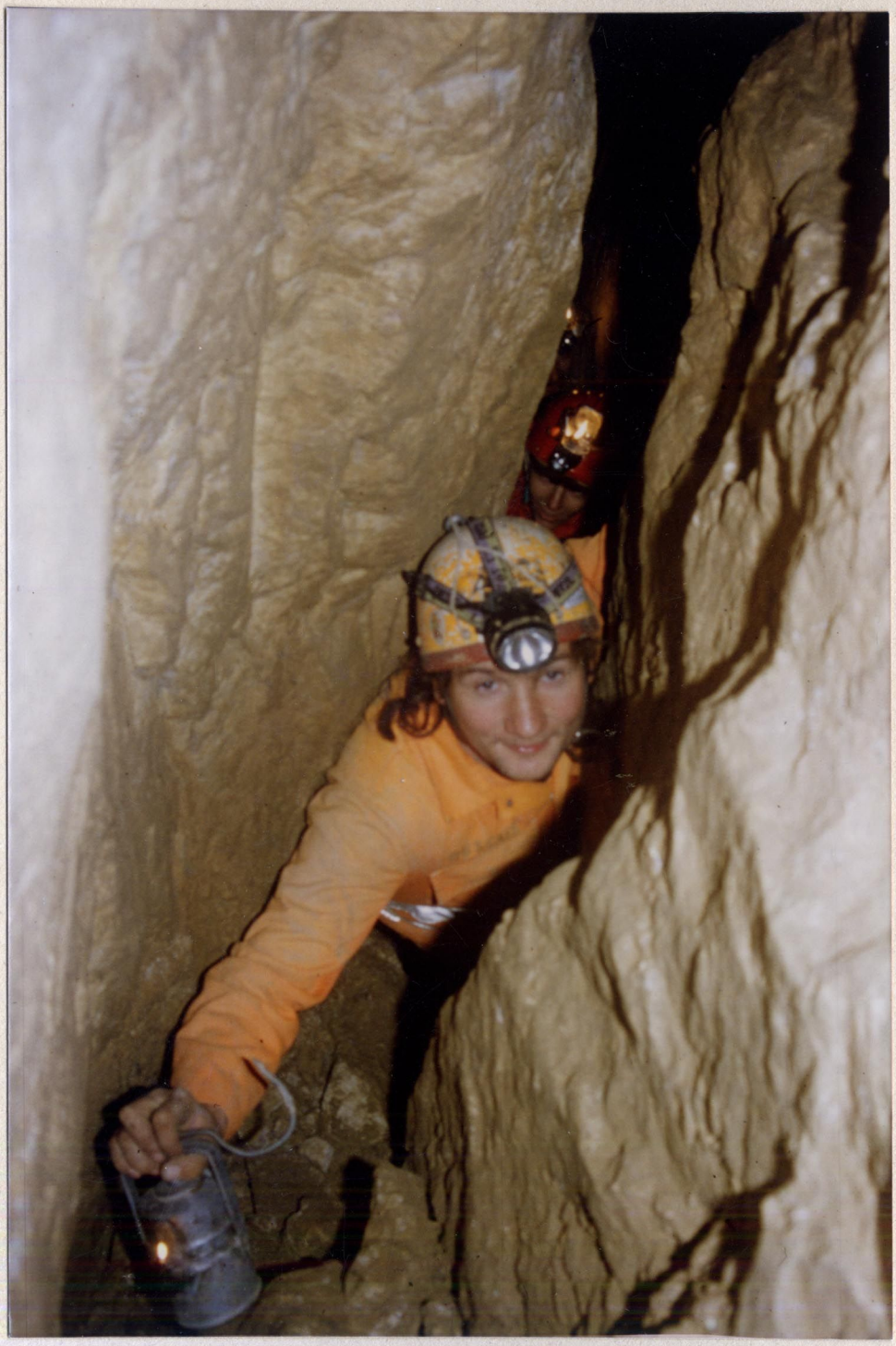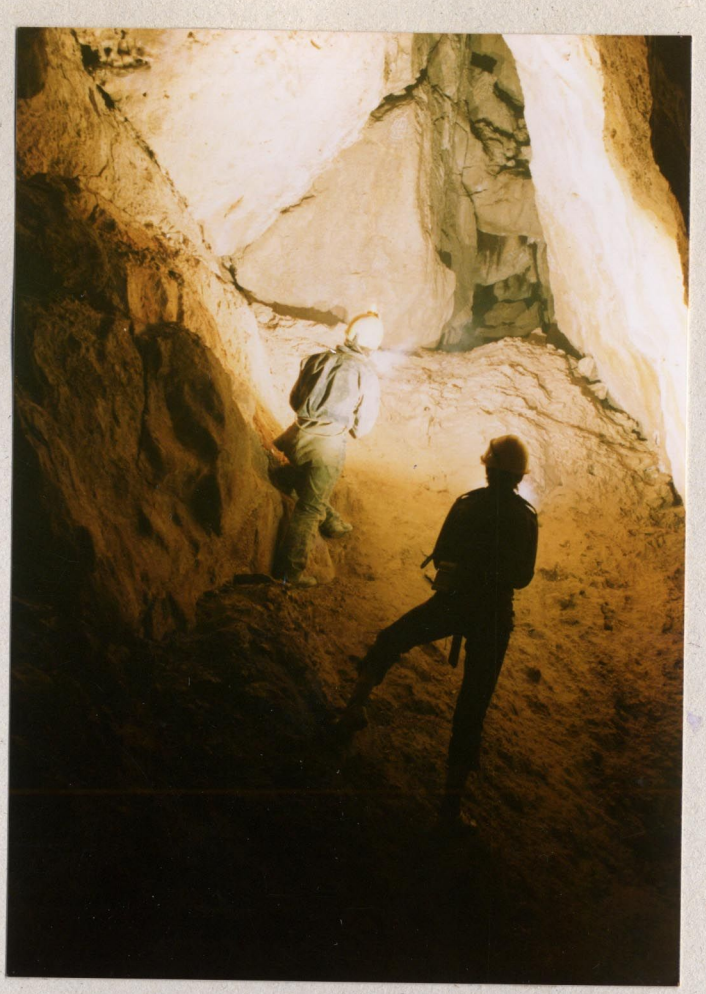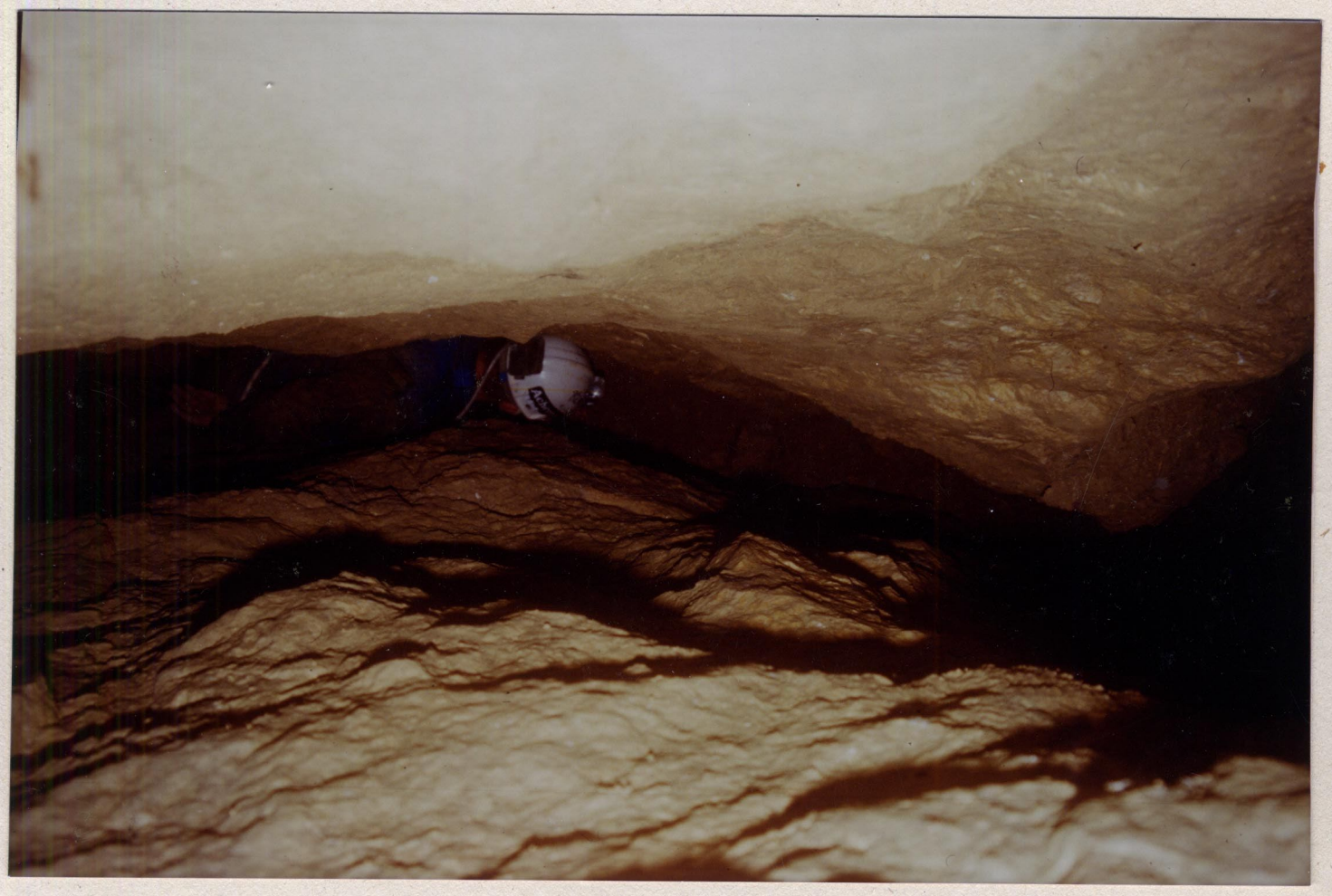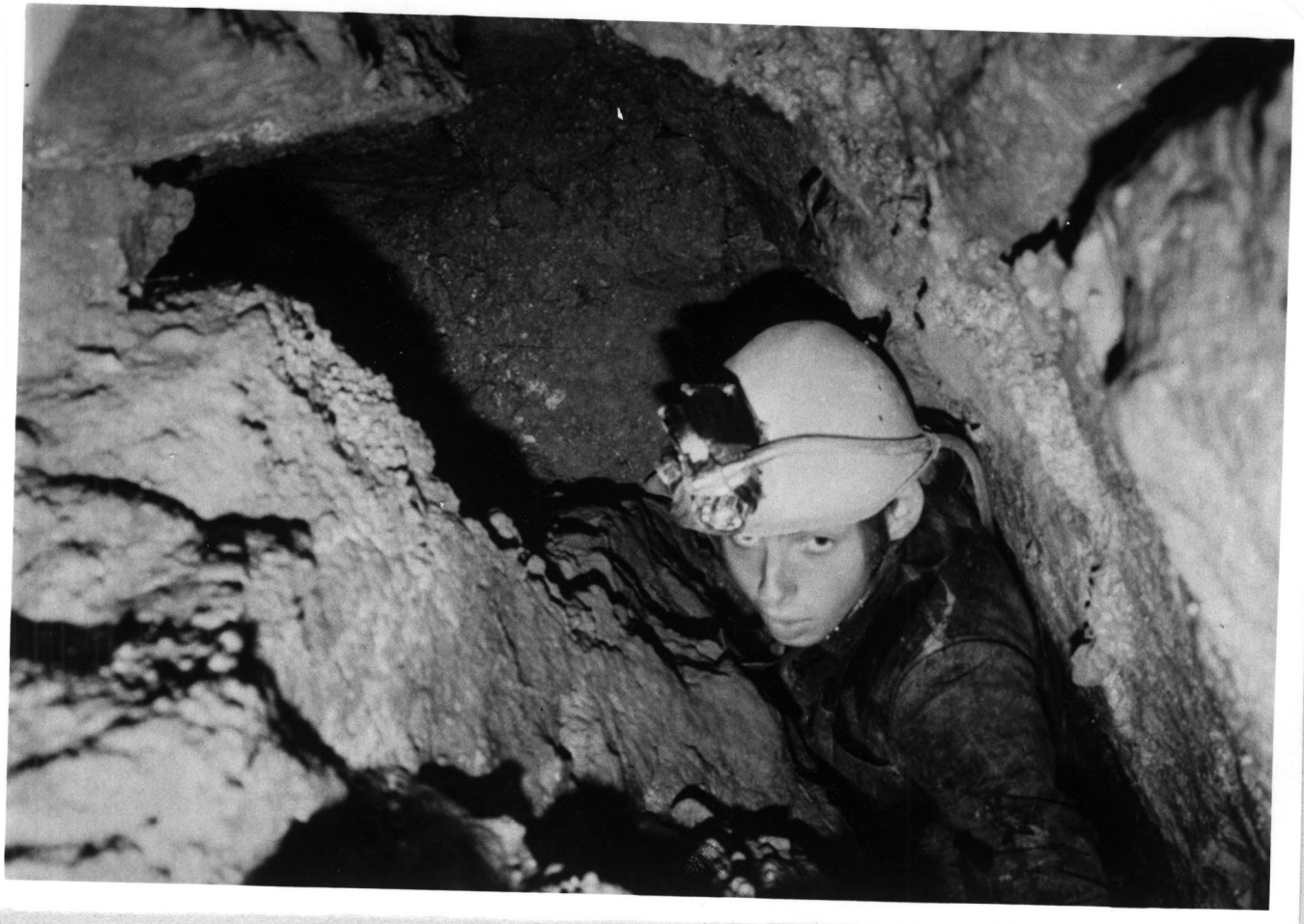
V. G. P.